

Χανιώτικα νέα
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ 21 Νοεμβρίου 2015

διαδρομές

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ / ΤΕΧΝΕΣ / ΙΣΤΟΡΙΑ / ΒΙΒΛΙΑ / ΜΟΥΣΙΚΗ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ, ΕΙΚΟΝΕΣ, ΤΟΙΧΟΓΡΑΦΙΕΣ, ΨΗΦΙΔΩΤΑ

Βυζαντινοί θησαυροί στα Χανιά

ΕΛΙΑ ΚΟΥΜΛΗ

diadromes@haniotika-nea.gr

editorial

Πεγάλη γιορτή η ημέρα των Εισοδίων της Θεοτόκου για την πόλη των Χανίων, καθώς σήμερα γιορτάζει την πολιούχο της. Με αφορμή τη μεγάλη αυτή γιορτή της χριστιανοσύνης οι “διαδρομές” παρουσιάζουν ένα αφιέρωμα στη βυζαντινή κληρονομιά της ευρύτερης περιοχής των Χανίων, με έργα που φιλοξενούνται είτε στη Βυζαντινή Συλλογή είτε σε κάποια από τις αναρίθμητες εκκλησίες της ενδοχώρας του Νομού.

No.488

Φανταστικό
μυθιστόρι

Λούκας Κράναχ ο Πρεσβύτερος (Lucas Cranach d.), “Το όραμα του Αγίου Ευσταχίου ή του Αγίου Χουμπέρ”, γύρω στα 1515-1520, Συλλογή του δούκα του Λίχτενσταίν.

Επιμέλεια: **ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ**
Ιστορικός Τέχνης - Αρχαιολόγος
Humboldt Universität zu Berlin
lastjudgment1540@hotmail.com

Μ σύνθεση του έργου του Λούκας Κράναχ του Πρεσβύτερου, που αποδίδει τον Άγιο Ευστάχιο ή τον Άγιο Χουμπέρ, αντλεί από ένα περίφημο χαρακτικό του Ντύρερ πάνω στο ίδιο θέμα (εικ. 2). Αυτό υποδηλώνουν μια σειρά από επιμέρους λεπτομέρειες, όπως το τοποθετημένο βουνό με το κάστρο στο αριστερό άνω άκρο του πίνακα. Αν και το έργο του Ντύρερ έχει συχνά στην έρευνα προταθεί ότι απεικονίζει τον Άγιο Χουμπέρ, ο ίδιος ο Γερμανός καλλιτέχνης αναφέρεται στο θέμα του χαρακτικού, αποκαλώντας τον απεικονιζόμενο Άγιο, ως Άγιο Ευστάχιο.

Η σύγχυση δικαιολογείται πάντως πάνω στη βάση των πολλών κοινών σημείων που σημαδεύουν το βίο των δύο Αγίων.

Και οι δύο μετεστράφησαν στο χριστιανισμό ενώ κυνηγούσαν στην εξοχή, μετά από τη θαυματουργή επαφή τους με το σύμβολο της πίστεως, με τη μορφή της ενορατικής εμφάνισης της εικόνας του σταυρωθέντος Χριστού ανάμεσα στα κέρατα ενός ελαφιού.

Ο μύθος του Ευσταχίου είναι προγενέστερος. Ο Ευστάχιος είχε υπάρξει ένας Ρωμαίος του 2ου αιώνα, ο οποίος άλλαξε το όνομά του από Πλάκιντος μετά τον ενστερνισμό του του χριστιανικού δόγματος και μαρτύρησε την περίοδο της βασιλείας του αυτοκράτορα Αδριανού.

Στη Γερμανία τιμάται σήμερα η μνήμη του ιδιαίτερα, όντας ένας από τους 14 Αγίους - βοηθούς στην ανάγκη (Vierzehnheilige).

Ο Χουμπέρ, πρώτος επίσκοπος της πόλης Λιέγης, έζησε στον 8ο αιώνα. Γόνος αριστοκρατικής οικογενείας, ο Χουμπέρ λατρευόταν στη βόρεια Ευρώπη ως ο κατεξοχόν Άγιος-προστάτης του κυνηγιού και ιδιαίτερα των κυνηγετικών σκυλιών.

Η παρουσία ενός τέτοιου σκυλιού πίσω από τον γονατιστό Άγιο, που με τους προ-

ταμένους κυνόδοντές του μοιάζει να αντιμετωπίζει με άγριες διαθέσεις την παρουσία του ελαφιού πάνω στο βραχώδες ύψωμα, όπως και η αριστοκρατική εν γένει εμφάνιση του Αγίου, θα μπορούσαν να υποδηλώνουν, ότι στην περίπτωση του πίνακα του Κράναχ έχουμε να κάνουμε με τον Άγιο Χουμπέρ και όχι τον Άγιο Ευστάχιο.

Σε κάθε περίπτωση εύκολα αντιλαμβάνεται κανείς την απήκηση που θα είχε ένα τέτοιο θέμα στον αγοραστή του έργου, πρίγκιπα του Λίχτενσταίν, με τη δεδηλωμένη στις πηγές έφεση του τελευταίου στις αθλητικές δραστηριότητες και ιδιαίτερα στο κατεξοχόν αυλικό σπορ του κυνηγιού.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

σελ. 3 ~ Πολιτισμός

σελ. 4 - 5 ~ Βυζαντινοί θησαυροί στα Χανιά

σελ. 6 - 7 ~ Πολιτισμός - Σερφαρίσματα

σελ. 8 ~ Παιδότοπος

σελ. 9 ~ Πολιτισμός

σελ. 10 ~ Βιβλία - Αφορμή

σελ. 11 ~ “Η κρητική διάλεκτος ως φωνή του γενέθλιου τόπου”

σελ. 12 ~ Υγεία & Βότανα

21/11

Μαρία,
Δέσποινα,
Δέσπω,
Ντέπη,
Λεμονιά

22/11

Βαλέριος,
Σεσίλια,
Φιλήμων

23/11

Αμφιλόχιος,
Ελενος

25/11

Αικατερίνη,
Μερκούριος

26/11

Στυλιανός,
ΝίκωνΕβδομαδιαίο ένθετο
της εφημερίδας
“Χανιώτικα νέα”ΙΔΡΥΤΗΣ:
Γιάννης ΓαρεδάκηςΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΚΔΟΣΗΣ:
Έλια Κουμλί

ΡΕΠΟΡΤΑΖ:

Γιώργος Δρακάκης
Γιώργος Κώνστας
Γιάννης Λυβιάκης
Δημήτρης Μαριδάκης
Μανώλης Μαρκαντωνάκης
Γιάννα Μαρουλοσπίρακη
Μαρία Μυστακίδου
Γιώργος Σταυριανουδάκης
Ελένη Φουντουλάκη

ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ:

Δημήτρης Δαμασκηνός
Βαγγέλης Κακατσάκης
Γιάννης Καλογερόπουλος
Ασπασία Κοκολογιάννη
Σάκης Κουβάτσος
Μανώλης Μανούσας
Φανή Μαραγκάκη
Μιχάλης Χατζηδάκης

ΣΧΕΔΙΑΣΗ:

Νίκος Κοσμαδάκης

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟ:

Γεωργία Αδικημενάκη
Δέσποινα Βάλλα
Νίκη Ξυφανταράκη
Ελένη Σταυρίδου

ΔΙΟΡΘΩΣΗ:

Βαγγέλης Βεργανέλακης
Νεκτάριος Κακατσάκης
Αντώνης Φραγκιαδάκης

Ένα ξεχωριστό πανόραμα τεχνολογιών και σύγχρονων θεματικών προσφέρει στον επισκέπτη η ομαδική έκθεση φωτογραφίας “Νέοι Έλληνες Φωτογράφοι 2015” που εγκαινιάστηκε προχθές στην Αίθουσα Τέχνης “South”, στην οδό Τζανακάκη 17 (Στοά).

ΣΤΗΝ ΑΙΘΟΥΣΑ ΤΕΧΝΗΣ “SOUTH” Νέοι Έλληνες Φωτογράφοι

Η έκθεση παρουσιάζονται, μεταξύ άλλων, βραβευμένα έργα από τις Φωτογραφικές Συναντήσεις Κυθήρων, ενώ στη διοργάνωση συμμετείχε και το Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης Χανίων - Ελαιουργείον.

Τη χαρά του για τη φιλοξενία της έκθεσης εξέφρασε ο Χανιώτης φωτογράφος και υπεύθυνος του χώρου “South” Γιώργος Αναστασάκης ο οποίος τόνισε ότι η διοργάνωση αυτή φέρνει ακόμα πιο κοντά τη χανιώτικη φωτογραφική σκηνή με τις φωτογραφικές συναντήσεις που γίνονται στα Κύθηρα και αποτελεί έναν από τους πιο αξιόλογους θεσμούς φωτογραφίας στην Ελλάδα καθώς συγκεντρώνει πολλούς θεωρητικούς και καλλιτέχνες από όλη τη χώρα ενώ σε συνδυασμό με το συνέδριο για την ιστορία της φωτογραφίας είναι ίσως το μοναδικό φόρουμ έρευνας για τη φωτογραφία στη χώρα.

Στην έκθεση περιλαμβάνονται έργα που έχουν τον χαρακτήρα ντοκουμέντου ή ανήκουν στην εννοιολογική ή προσεγγίζουν περισσότερο μυθοπλαστικά το θέμα τους, ενώ οι προβληματικές που αναπτύσσουν αφορούν την ταυτότητα, τους μετανάστες, τον δημόσιο χώρο κ.ά.

Οι φωτογράφοι που συμμετέχουν είναι οι: Λάμπρος Ανδριανάκης, Μιχάλης Κουλιέρης, Μυρσίνη Κουτλή, Βασίλης Παντελίδης, Ελένη Ποντίκη, Ορέστης Σεφέρουλου, Κατερίνα Τσακίρη και ο Γιώργος Κυβερνήτης.

Ο επιμελητής της έκθεσης Γιάννης Σταθάτος αναφερόμενος στα έργα των νέων Ελλήνων φωτογράφων επεσήμανε ότι κάθε χρόνο διαπιστώνεται ότι υπάρχουν ενδιαφέρουσες δουλειές υψηλής ποιότητας και πως η κρίση όχι μόνο δεν έχει επηρεάσει αλλά σχεδόν δεν παίζει ρόλο στην φωτογραφική δημιουργία. «Μιλάμε για νέους ανθρώπους που εργάζονται κάνοντας πάρα πολύ καλή δουλειά γνωρίζοντας ότι δεν θα βρουν πιθανώς κάποιο οικονομικό αντίκτυπο. Όπως βέβαια ότι και το κράτος δεν δείχνει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τη φωτογραφία, το Μουσείο Φωτογραφίας φυτοζωεί αλλά παρόλα αυτά η φωτογραφία ανθεί στην Ελλάδα χωρίς να υστερούν σε τίποτα οι δουλειές των νέων Ελλήνων φωτογράφων από τους συναδέλφους τους του εξωτερικού», σημείωσε ο κ. Σταθάτος.

ΕΚΘΕΣΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ ΣΤΑ ΖΥΜΠΡΑΓΟΥ

Ο υπεύθυνος του Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης Χανίων - Ελαιουργείον Ιωάννης Αρχοντάκης αναφέρθηκε στην έκθεση που εγκαινιάζεται σήμερα στο Κέντρο Φωτογραφίας & Κινηματογράφου Ζυμπραγού, στο παλιό δημοτικό σχολείο Ζυμπραγού στην οποία θα παρουσιάσουν τη δουλειά τους 34 Χανιώτες καλλιτέχνες. «Η έκθεση έχει τίτλο “Αυτή η Στιγμή που έχει προ πολλού παρέλθει - Προκλήσεις και Διλήμ-

ματα των Χανιωτών Φωτογράφων στο ξεκίνημα του 21ου αιώνα” και θα απλωθεί σε 2 μέρη. Το πρώτο στις 21 Νοεμβρίου και το δεύτερο τον Μάιο όπου θα δείξουν τη δουλειά τους άλλοι 34 Χανιώτες καλλιτέχνες, πάντα στο κέντρο φωτογραφίας και κινηματογράφου Ζυμπραγού. Την επιμέλεια των δύο εκθέσεων φωτογραφίας έχει ο ιστορικός Τέχνης Κωνσταντίνος Πρώμος», επεσήμανε, μεταξύ άλλων, ο κ. Αρχοντάκης.

Συμμετέχουν οι καλλιτέχνες: Αγγελάκη Στέλλα, Austen Georg, Βούτσας Αλέξανδρος, Βρέττος Γιάννης, Γιακουμάκη Νάγια, Δασκαλάκη Χαρίκλεια, Ζερβουδάκης Σπύρος, Καλαϊτζάκης Μιχάλης, Καμπιανάκης Νίκος, Καπαγιωρίδου Χρύσα, Κατριτζιδάκης Βαγγέλης, Καψωμένου Χρυσούλα, Κοτρώτσος Βασίλης, Μανουσάκης Φάνης, Μαυρικάκης Βαγγέλης, Μπαρούνης Δημήτρης, Μπέκα Σοφία, Μποβιάτσου Λαμπρινή, Μπομπολάκης Γιώργος, Νασοπούλου Κατερίνα, Παϊζη Μαρία, Παπάζογλου Τάκης, Πιτιδής Σπύρος, Πολυχρονάκης Μιχάλης, Πρωτοψάλτης Τάσος, Σειστάκη Ελευθερία, Σινιοράκη Γεωργία, Σωμαράκης Βαγγέλης, Τσακρακλίδου Εφη, Τσαραμανίδης Γιάννης, Fischer Konstantin, Φωκάς Κωστής, Χατζηγιαννάκη Ζωή και Χιωτάκη Αλίκη.

ΔΗΜ. ΜΑΡ.

ΣΤΟ Κ.Α.Μ.

“Η νεολαία ερμηνεύει μουσική”

Το Κέντρο Γκαίτε Χανίων και η Κ.Ε.Π.Π.Ε.ΔΗ.Χ. - Κ.Α.Μ. συνδιοργανώνουν αύριο Κυριακή και ώρα 8:30μ.μ. στο Κέντρο Αρχιτεκτονικής Μεσογείου την καθιερωμένη συναυλία των νικητών του μουσικού διαγωνισμού “Jugend musiziert” που διεξάγεται κάθε χρόνο σε ομοσπονδιακό επίπεδο στη Γερμανία.

Καλεσμένοι του Κέντρου Γκαίτε Χανίων είναι το Duo Violine και πιάνο με τις Esther Hermann και Clara Schuler και η Luzie Juckenburger από την κατηγορία Musical (Musical-τραγούδι, πιάνο (Duo), οι οποίες στο φετινό διαγωνισμό συγκέντρωσαν τις υψηλότερες βαθμολογίες.

ΑΠΟ ΤΟΥΣ “ΦΙΛΟΥΣ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ”

Προβολή της ταινίας “Η μάχη του Αλγερίου”

Την ταινία “Η μάχη του Αλγερίου” (1966), του Τζίλο Ποντεκόρβο παρουσιάζει ο Πολιτιστικός Σύλλογος “Οι Φίλοι των Γραμμάτων” αύριο Κυριακή στις 8μ.μ. στη φιλόξενη αίθουσα του Τ.Ε.Ε. Δυτικής Κρήτης (Νεάρχου 23, είσοδος από Γιαμπουδάκη).

Η προβολή γίνεται στο πλαίσιο του αφιερώματος στον φημισμένο ιταλικό κινηματογράφο με τον γενικό τίτλο: “Μικρά Αριστουργήματα Μεγάλων Ιταλών Σκηνοθετών”.

ΑΠΟ ΤΗΝ Ε.Π.Ο.Φ.Ε.Κ.

Ενημερωτικές συναντήσεις για τον Κισαμίτικο πολιτισμό

Η Ένωση Πολιτιστικών Φορέων Επαρχίας Κισάμου σε συνεργασία με την Αντιπεριφέρεια Χανίων, τον Δήμο Κισάμου, τον Δήμο Πλατανιά, διοργανώνουν ενημερωτικές συναντήσεις σε σχέση με τα εναλλακτικά σενάρια αξιοποίησης της Κισαμίτικης Πολιτιστικής Ταυτότητας. Στις συναντήσεις αυτές συμμετέχει η μελετητική ομάδα του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου με την επιστημονική υπεύθυνη κα Στρατηγέα Αναστασία αναπλ. καθηγ. Ε.Μ.Π., η οποία πραγματοποιεί τη μελέτη με θέμα “Στρατηγικός Σχεδιασμός Πολιτιστικής Πολιτικής και Βιώσιμης Ανάπτυξης Επαρχίας Κισάμου”. Συναντήσεις θα γίνουν σήμερα στις 11:30π.μ. στο πρώην Δημαρχείο Ιναχωρίου στο Ελος με τους φορείς και πολίτες του πρώην Δήμου Ιναχωρίου, στις 7:30π.μ. στο Δημαρχείο Κισάμου με τους φορείς και πολίτες του πρώην Δήμου Μπθύμνης και πρώην Δήμου Κισάμου αλλά και αύριο Κυριακή στη 1μ.μ. στην έδρα του Συλλόγου “Σωματείο Λαϊκής Βιβλιοθήκης Παλαιών Ρουμάτων” με τους φορείς και πολίτες των πρώην Δήμων Κολυμπαρίου και Βουκολιών.

ΣΤΟ “ΠΟΛΥ-ΤΕΧΝΕΙΟ”

Παρουσίαση βιβλίου

Παρουσίαση του βιβλίου “Αμμογραφήματα” θα πραγματοποιήσουν οι εκδόσεις “Παράξενες Μέρες” αύριο Κυριακή στις 5 το απόγευμα στο “Πολυ-τεχνείο”, Χ’ Μιχάλη Νταλιάνη 40. Το βιβλίο “Αμμογραφήματα” περιλαμβάνει ποιήματα και διηγήματα από το φεστιβάλ της άμμου στη Γαύδο.

Παραδοσιακή Κρητική ταβέρνα
ΤΖΙΤΖΙΦΙΑ

Σας ευχόμαστε Καλό Χειμώνα & σας ενημερώνουμε ότι είμαστε ΑΝΟΙΚΤΑ καθημερινά εκτός ΤΡΙΤΗΣ όλη μέρα.

ΤΖΙΤΖΙΦΕΣ ΑΠΟΚΟΡΦΑΝΟΥ
ΤΗΛ. 6978 092400
28254 00190
6984 139220

Καθημερινές αναχωρήσεις
ΠΕΙΡΑΙΑΣ-ΧΑΝΙΑ-ΠΕΙΡΑΙΑΣ

ANEK LINES
www.anek.gr

Γίνετε μέλος στο πρόγραμμα ANEK Smart Bonus

20€ SUPERSAVER ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ (DECK)*

Χειμερινά Πακέτα Προσφορών*

76€ 1 άτομο & 1 Ι.Χ.
και επιπλέον 6 πακέτα για επιβάτες σε καμπίνα και Ι.Χ.

20% ΕΚΠΤΩΣΗ SAVER ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ (DECK)*
3+1 ΔΩΡΕΑΝ εισιτήριο σε 4/κλινη ΚΑΜΠΙΝΑ
έως 50% ΕΚΠΤΩΣΗ σε φοιτητές, πολύτεκνους κ.α.

Πληροφορίες στον ταξιδιωτικό σας πράκτορα ή στο 28210 27500

* Για περιορισμένο αριθμό θέσεων ανά δρομολόγιο

Δρομολόγιο σε συνεργασία με την BLUE STAR FERRIES

ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΜΑΡΙΔΑΚΗΣ

Μοναδικούς καλλιτεχνικούς θησαυρούς, από τα παλαιοχριστιανικά χρόνια έως και την Τουρκοκρατία, που συνδέονται άρρηκτα με τη χριστιανική πίστη έχει φέρει στο φως η αρχαιολογική σκαπάνη στον Νομό Χανίων. Εκκλησίες με ξεχωριστή αρχιτεκτονική, σπάνιες εικόνες, ψηφιδωτά, κιονόκρανα και τοιχογραφίες, αναδεικνύουν την ανάπτυξη και το υψηλό επίπεδο της βυζαντινής τέχνης στη δυτική Κρήτη, πολλές φορές φορές χωρίς καν να γίνεται γνωστό το όνομα του καλλιτέχνη, όπως όριζε η αντίληψη της εποχής.

Η αφορμή τα Εισόδια της Θεοτόκου που αποτελεί μια από τις σημαντικότερες γιορτές της χριστιανοσύνης οι "διαδρομές" παρουσιάζουν σήμερα ενδεικτικά έργα της βυζαντινής τέχνης και δημιουργίας που εντοπίστηκαν στα Χανιά και φιλοξενούνται είτε στη Βυζαντινή Συλλογή είτε σε κάποια από τις αναριθμητές εκκλησίες της ενδοχώρας του Νομού. Ξεναγοί μας στο ξεχωριστό αυτό ταξίδι στους θησαυρούς της χριστιανικής καλλιτεχνίας ήταν ο επίτιμος έφορος αρχαιοτήτων Μιχάλης Ανδριανάκης και ο αρχαιολόγος της Εφορείας Αρχαιοτήτων Χανίων Θανάσης Μαΐλης.

Η Ροτόντα στην Επισκοπή Κολυμπαρίου αποτελεί μοναδική περίπτωση αρχιτεκτονικού βυζαντινού μνημείου της εποχής των παλαιοχριστιανικών χρόνων που διασώζεται μέχρι σήμερα στην αρχική του μορφή.

ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ, ΕΙΚΟΝΕΣ, ΤΟΙΧΟΓΡΑΦΙΕΣ, ΨΗΦΙΔΩΤΑ

Βυζαντινοί θησαυροί στα Χανιά

Η μοναδική Ροτόντα Επισκοπής

Ξεχωριστή θέση σε ό,τι αφορά τα βυζαντινά μνημεία στην Κρήτη κατέχει ο παλαιοχριστιανικός ναός του Μιχαήλ Αρχαγγέλου (Ροτόντα) στην Επισκοπή Κολυμπαρίου. Η παλαιότητα της εκκλησίας αλλά και η σπανιότητα του αρχιτεκτονικού μνημείου -καθώς είναι μια από τις 3 μόλις Ροτόντες που διασώζονται στα Βαλκάνια- την καθιστά πόλο έλξης για Έλληνες και ξένους επισκέπτες που θέλουν να προσκυνήσουν και να γνωρίσουν από κοντά τον ναό. Τα σπαράγματα από τις τοιχογραφίες και του ψηφιδωτού στο πάτωμα υποβάλλουν αμέσως τον επισκέπτη. Ανάμεσα στις εικόνες των Αγίων Αικατερίνης, Γεωργίου, Πέτρου, Κωνσταντίνου κ.ά. ξεχωρίζουν ο Μυστικός Δείπνος και ο Γάμος στην Κανά αλλά και μια σπάνια εικόνα της Αγίας Άνας που θηλάζει την Παναγία. Εξίσου εμβληματική η Αγία Τράπεζα που χρο-

Οι τοιχογραφίες στο εσωτερικό του ναού είναι οι μοναδικές του 6ου αιώνα μ.Χ. που διασώζονται σε ολόκληρη την Κρήτη, ενώ και τα ψηφιδωτά υποβάλλουν τον επισκέπτη του ναού.

νολογείται από τη δημιουργία του ναού, τον 6ο αιώνα μ.Χ. Όπως επεσήμανε ο κ. Ανδριανάκης πρόκειται για το σημαντικότερο βυζαντινό μνημείο στην Κρήτη καθώς αποτελεί μοναδική περίπτωση στο νησί που διατηρείται όπως χτίστηκε το δεύτερο μισό του 6ου αιώνα μ.Χ.

«Είναι η μοναδική περίπτωση στην Κρήτη που έχουμε μνημειακή ζωγραφική από την παλαιοχριστιανική περίοδο (6ο - 7ο αιώνα).

Στη συνέχεια υπάρχει ένα στρώμα ζωγραφικής από την εποχή της εικονομαχίας (9ος αιώνας), ακολουθούν τοιχογραφίες του 12ου αιώνα της εποχής των Κομνηνών που θεωρούνται επίσης μοναδικές και ένα ακόμα στρώμα ζωγραφικής του 14ου αιώνα, έργο του Μιχαήλ Βενέρη».

Η δεσποτική εικόνα - τοιχογραφία του ναού στα Μεσκλά όπου μέχρι σήμερα οι κάτοικοι του οικισμού ανάβουν κεριά μπροστά από την τοιχογραφία την ημέρα της εορτής της Μεταμόρφωσης.

Υποβλητικές εκκλησιές

Ο Ιερός Ναός της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος στα Μεσκλά προσφέρει στον επισκέπτη - προσκυνητή δείγματα της υψηλής βυζαντινής τέχνης που αναπτύχθηκε στη δυτική Κρήτη.

Τη μακράιωνα παράδοση της βυζαντινής τέχνης στην Κρήτη και τους τεχνίτες - καλλιτέχνες που άφησαν τη σφραγίδα τους στην περιοχή, μπορεί να διαπιστώσει κανείς σε πολλές εκκλησίες της ενδοχώρας των Χανίων. Μεταξύ αυτών ο Ιερός Ναός της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος στα Μεσκλά που ιδρύθηκε -όπως επεσήμανε ο κ. Μαΐλης- στα μέσα του 13ου αιώνα, οπότε χρονολογείται και το πρώτο στρώμα τοιχογραφιών το οποίο εντοπίστηκε στην αψίδα.

«Όπως υποδεικνύεται από την κτητορική επιγραφή ο ναός ανακαινίστηκε και τοιχογραφήθηκε εκ νέου στις 15 Μαΐου 1303, με χορηγό τον μοναχό Λεόντιο τον Χωσάκυ, και ζωγράφους τον Θεόδωρο Δαυιήλ και τον ανιψιό του Μιχαήλ Βενέρη. Οι δύο ζωγράφοι φέρονται ως επικεφαλής ενός σημαντικού συνεργείου αγιογράφων

που δραστηριοποιήθηκε στη δυτική Κρήτη κατά τα τέλη του 13ου αιώνα - αρχές 14ου αιώνα», σημείωσε, ενώ ως προς τα αρχιτεκτονικά του στοιχεία επεσήμανε ότι αποτελεί χαρακτηριστικό δείγμα μικρού μονόχωρου ναού, όπως αυτός συναντάται στην Ενετοκρατούμενη Κρήτη.

Παράλληλα, επεσήμανε πως το εικονογραφικό πρόγραμμα ακολουθεί την τυπική ιεραρχική διάταξη των μονόχωρων τοιχογραφημένων ναών της Ενετοκρατίας, αποκαλύπτοντας με συμβολικό τρόπο τη μεσαιωνική αντίληψη του κόσμου: «Στο ψηλότερο σημείο της αψίδας -κεντρικό σημείο εστίασης των πιστών κατά την ώρα της Λειτουργίας- εικονίζεται ο Παντοκράτορας. Κάτω από αυτόν στον ημικύκλιο της αψίδας βρίσκονται οι 4 Συλλειτουργούντες Ιεράρχες, οι οποίοι σχετίζονταν άμεσα με τη Θεία Λειτουργία

που λάμβανε χώρα στο Ιερό Βήμα. Στο ανώτερο τμήμα των καμαρών του ναού εντοπίζονται σκηνές από το Χριστολογικό κύκλο -με έμφαση κυρίως στο Πάθος. Στην αμέσως χαμηλότερη ζώνη εικονίζονται μετάλλια με μορφές στηθαίων αγίων, ενώ στα τυφλά αψιδώματα απεικονίζονται Ιεράρχες και στυλίτες. Η κύρια τιμωμένη εικόνα του ναού (Μεταμόρφωση του Σωτήρα) προβάλλεται ως τοιχογραφία στο δυτικό τυφλό αψιδώμα του νοτίου τοίχου. Είναι αξιοσημείωτο ότι μέχρι σήμερα οι κάτοικοι του οικισμού ανάβουν κεριά μπροστά από την τοιχογραφία την ημέρα της εορτής της Μεταμόρφωσης επαναλαμβάνοντας -σχεδόν ενστικτωδώς- την ίδια λατρευτική κίνηση που έκαναν οι πρόγονοι τους κατά τη μεσαιωνική περίοδο», ανέφερε, μεταξύ άλλων, ο κ. Μαΐλης.

1 Το ψηφιδωτό που εκτίθεται στη Βυζαντινή Συλλογή Χανίων αποτελεί δείγμα της άνθησης που γνώρισε η βυζαντινή τέχνη στα Χανιά.

2 Ένα από τα λίγα έργα του 11ου αιώνα που σώζονται μέχρι τις ημέρες μας αποτελούν οι τοιχογραφίες που βρέθηκαν στη βυζαντινή εκκλησία της Αγίας Βαρβάρας στα Λατζιανά Κισάμου.

3 Αριστερά πάνω διακρίνεται η εικόνα της Σταύρωσης που εικάζεται ότι ζωγράφησε το πρώτο μισό του 17ου αιώνα ο Εμμανουήλ Σκορδίλης.

Ένα πανόραμα της χριστιανικής τέχνης

Μια σύνοψη των βυζαντινών θησαυρών που έχουν ανακαλυφθεί στον Νομό Χανίων μπορεί κανείς να απολαύσει επισκεπτόμενος τη Βυζαντινή και Μεταβυζαντινή Συλλογή Χανίων που στεγάζεται στον ναό του San Salvatore, στον προμαχώνα της βόρειο - δυτικής γωνίας των ενετικών οχυρώσεων, επί της οδού Θεοτοκοπούλου στην παλιά πόλη.

Το υλικό που έχει συγκεντρωθεί προέρχεται από ανασκαφές, συλλογές και δωρεές και καλύπτει μια ευρεία περίοδο από τα παλαιοχριστιανικά χρόνια έως και την τουρκοκρατία, σκιαγραφώντας συγχρόνως την ιστορική και καλλιτεχνική φυσιογνωμία του Νομού Χανίων κατά τους βυζαντινούς και μεταβυζαντινούς χρόνους.

Μεταξύ των εκθεμάτων βρίσκονται ψηφιδωτά, επιτύμβιες επιγραφές, τοιχογραφίες, εικόνες, αρχιτεκτονικά γλυπτά, έργα κεραμικής και μικροτεχνίας και νομίσματα.

«Το ίδιο το Μουσείο είναι ένα έκθεμα καθώς περικλείει την ιστορία της εκκλησιαστικής αρχιτεκτονικής», εξήγησε ο κ. Ανδριανάκης, ενώ ως προς τα εκθέματα τόνισε ότι τα περισσότερα παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον αποκαλύπτοντας τη μεγάλη δυναμική που είχε η βυζαντινή τέχνη στα Χανιά. Ειδικότερα, ο επισκέπτης της Συλλογής μπορεί να θαυμάσει μεταξύ άλλων:

- Τα κιονόκρανα, το ψηφιδωτό και τις επιτύμβιες επιγραφές που χρονολογούνται από τα παλαιοχριστιανικά χρόνια καταδεικνύοντας το υψηλό καλλιτεχνικό επίπεδο που υπήρχε στα Χανιά την εποχή εκείνη (φωτ. 1).

- Ιδιαίτερα σημαντικές είναι οι αποτοιχοποιημένες τοιχογραφίες από τον 11ο αιώνα που προέρχονται από τη βυζαντινή εκκλησία της Αγίας Βαρβάρας στα Λατζιανά Κισάμου και ακολουθούν την παράδοση της Κωνσταντινούπολης. Στις τοιχογραφίες εικονίζονται σε μια ο Άγιος Μάμας και ο Άγιος Μερκούριος, σε άλλη ο Χριστός με κάποιον απόστολο, ενώ υπάρχουν ακόμα μια σκηνή με τον Χριστό και τη Σαμαρείτιδα και τον Χριστό που γιατρεύει έναν τυφλό. Η ιδιαιτερότητά τους έγκειται, μεταξύ άλλων, στο ότι είναι από τα λίγα έργα της εποχής που σώζονται (φωτ. 2).

- Από τις λίγες ενυπόγραφες βυζαντινές εικόνες είναι οι Άγιοι Θεόδωρος και Δημήτριος που υπήρχε στον ναό του Αγίου Γεωργίου στην Κάντανο. Πρόκειται για έργο του γνωστού ζωγράφου-αγιογράφου Θεόδωρου Δανιήλ Βενέρη που δημιούργησε από τα τέλη του 13ου αιώνα μέχρι το πρώτο μισό του 14ου αιώνα ενώ σε κάποια θέματα, όπως το συγκεκριμένο, συνεργάστηκε με τον ανιψιό του Μιχαήλ.

- Την προσοχή των επισκεπτών συγκεντρώνει ακόμα η εικόνα της Παναγίας Ελεούσας από τους Αγίους Πάντες Αποκορώνου, η οποία ήταν λιτανευτική εικόνα όπως μαρτυρά το ξύλο που πάνω του έχει ζωγραφιστεί. Αξίζει να σημειωθεί ότι τον 19ο αιώνα η εικόνα επιζωγραφήθηκε όπως προέκυψε από τις εργασίες που έγιναν και αποκάλυψαν το έργο του 15ου αιώνα που βρισκόταν από κάτω. Πρόκειται για μια εξαιρετικής ποιότητας εικόνα που εντάσσεται στην περίφημη Κρητική Σχολή Αγιογραφίας. Η θέση που της έχει

δοθεί στη συλλογή την αναδεικνύει ιδιαίτερα καθώς έχει τοποθετηθεί στην παλιά καθολική αγία τράπεζα στην οποία σώζεται η λατινική επιγραφή: «Χαίρε βασίλισσα των ουρανών, χαίρε κυρία των Αγγέλων» (φωτ. 3).

- Στον χώρο δεσπόζει η κλασική παράσταση του Αγίου Νικολάου (φωτ. 4) που χρονολογείται από τα τέλη του 14ου αιώνα και προέρχεται από την εκκλησία του Αγίου Νικολάου στον Δραπανιά Κισάμου, ενώ ξεχωριστή αξία έχει η εικόνα του Αγίου Γεωργίου του 17ου αιώνα που είναι ζωγραφισμένη από τον Εμμανουήλ Τζάνε από το Ρέθυμνο (φωτ. 5).

- Μια ακόμα υποβλητική εικόνα που φιλοξενείται στη συλλογή αποτελεί η Σταύρωση που χρονολογείται από το πρώτο μισό του 17ου αιώνα και πιθανολογείται ότι είναι έργο του Εμμανουήλ Σκορδίλης (6).

«Σε κάθε περίπτωση, η Βυζαντινή Συλλογή αν και περιορισμένη λόγω έλλειψης χώρου δίνει στον επισκέπτη ερεθίσματα για να γνωρίσει βαθύτερα τον πολιτισμό της χριστιανικής περιόδου στον Ν. Χανίων. Το σίγουρο είναι ότι σε όλες τις περιόδους ο νομός παρουσιάζει μια άνθηση κι ένα επίπεδο υψηλότερο από το μέσο της εποχής. Από εκεί και πέρα αυτά που παρουσιάζονται στη Συλλογή είναι ένα μικρό αλλά αντιπροσωπευτικό μέρος από αυτά που υπάρχουν στις αποθήκες της Εφορίας Αρχαιοτήτων και που ίσως στο μέλλον σε έναν μεγαλύτερο χώρο δοθεί η δυνατότητα να εκτεθούν», επεσήμανε ο κ. Ανδριανάκης.

3 Η Παναγία Ελεούσα από τους Αγίους Πάντες Αποκορώνου χρονολογείται από τον 15ο αιώνα.

4 Ο Άγιος Νικόλαος από τον Δραπανιά Κισάμου χρονολογείται από στα τέλη του 14ου αιώνα.

5 Ο Άγιος Γεώργιος Εφιππος Δρακοντοκτόνος έργο του ζωγράφου Εμμανουήλ Τζάνε (1660-1680).

Τα χέρια της... Θείας Χάριτος

Τις έντονες επιρροές που δέχθηκε από τα μητροπολιτικά κέντρα της εποχής και ιδίως από την Κωνσταντινούπολη η βυζαντινή τέχνη που αναπτύχθηκε στα Χανιά, τόσο σε ό,τι αφορά τη ζωγραφική όσο και την αρχιτεκτονική, υπογράμμισε, μεταξύ άλλων, ο αρχαιολόγος Θανάσης Μαϊλής. «Υπάρχει μια έντονη επίδραση στην αρχιτεκτονική αλλά προκύπτει επίσης ότι τα Χανιά αποτέ-

λεσαν ένα σημαντικό κέντρο παραγωγής φορητών εικόνων ενδεχομένως εξίσου σημαντικό όσο και ο Χάνδακας», σημείωσε σχετικά.

Γιατί όμως σε πολλά από τα έργα δεν υπάρχει καν η υπογραφή του καλλιτέχνη; «Αυτό έχει σχέση με μια αντίληψη που υπήρχε στον βυζαντινό κόσμο σχετικά με την ταπεινότητα του ζωγράφου ως χέρι και μέσω της Θείας Χάριτος»,

σολίασε ο κ. Μαϊλής. Τόνισε, ωστόσο, ότι υπάρχουν εικόνες που δημιουργήθηκαν στο μεταίχμιο όπου ο ζωγράφος από τεχνίτης έγινε καλλιτέχνης.

Πάντως επεσήμανε ότι στα Χανιά διαπιστώνεται ότι τηρήθηκε μια πιο παραδοσιακή στάση απέναντι στα έργα τέχνης, η οποία παραπέμπει περισσότερο σε μια μεσαιωνική αντίληψη παρά

σε μια αναγεννησιακή όπως αρχίζει να συμβαίνει τον 15ο αιώνα.

«Στον Χάνδακα για παράδειγμα αρχίζει μια δεδομένη στιγμή να μπαίνουν υπογραφές ενώ εδώ ήταν πιο συντηρητική η στάση που κρατήθηκε», σημείωσε και πρόσθεσε πως αυτό αφορά όχι μόνο τις φορητές εικόνες αλλά και τις τοιχογραφίες.

παιδότοπος

Ε2 ΤΑΞΗ 5ου ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΧΑΝΙΩΝ

Η επίσκεψή μας στην Τριμάρτυρη

ΒΑΓΓΕΛΗΣ
Θ. ΚΑΚΑΤΣΑΚΗΣ
kakatsakis@sch.gr

**Καλοί μου φίλοι,
καλό Σαββατοκύριακο και Καλή Παναγιά!**

Τα Εισόδια της Παναγίας σήμερα, τι καλύτερο, λοιπόν, από ένα αφιέρωμα στην εκκλησία της καρδιάς όλων των Χανιωτών, στην Τριμάρτυρη, στον Καθεδρικό Ναό των Εισοδίων της αγαπημένης μας πολιτείας! Να 'ναι καλά ο ιερατικός προϊστάμενος του Ναού, ο και καλός μου φίλος απ' τα παλιά, ο γνωστός και ως συγγραφέας θεολόγος καθηγητής, παπα-Στυλιανός Θεοδωρογλάκης και η καλή δασκάλα της Ε2 τάξης του αγαπημένου μου 5ου Δημ. Σχολείου, Ελπίδα Μπάρκα, που ανέλαβαν να υλοποιήσουν την ιδέα μου. Βαθιά χαραγμένη στη μνήμη των παιδιών των Πεμπτακίων του Πέμπτου θα μείνει σίγουρα η επίσκεψή τους, πριν από λίγες μέρες στην εκκλησία της Χανιώτισσας Παναγίας, που έγινε για τις ανάγκες του αφιέρωματος, όπως φαίνεται έντονα στις υπέροχες εργασίες που έκαναν όλα τους, ανεξάρτητα αν οι μισές σχεδόν απ' αυτές, δυστυχώς, δεν χώρεσαν... «Από την πρώτη στιγμή, αισθάνθηκα δέος, έντονη συγκίνηση και θρησκευτική κατάνυξη», γράφει ένα απ' τα παιδιά. Για να συμπληρώσει: «Επίσης, ένιωσα ότι θα μάθουμε πολλά και χρήσιμα στοιχεία για το ιστορικό παρελθόν του Ναού, που αποτελεί ένα απ' τα σημαντικότερα σύμβολα των Χανίων».

Τί να προσθέσω εγώ! Τίποτα άλλο παρά ένα μεγάλο ευχαριστώ και εκ μέρους των αναγνωστών του Παιδότοπου, στα παιδιά, στη δασκάλα τους και βέβαια, στον παπα-Στυλιανό...

**Σας χαιρετώ με αγάπη όλους!
Βαγγέλης Θ. Κακατσάκης, δάσκαλος**

Εχω εκπλαγεί απ' τις εικόνες γύρω μου. Είναι γεμάτες χρώμα και σκέψεις!!! Είναι έτοιμες να μιλήσουν!!! Ο Ναός είναι χτίσμα (παλαιά αποθήκη των Καθολικών) του 14ου αιώνα. Όταν οι Τούρκοι κατέλαβαν τα Χανιά το 1645 ο ναός μετατράπηκε σε σαπουνοποιείο.

Μέχρι το 1868 άνηκε στον Τούρκο αξιωματούχο Πασά Μουσταφά Γκιριτλή. Στο χώρο της ελαιοαποθήκης φυλλασόταν η εικόνα της Παναγίας με ακοίμητο καντήλι, σύμφωνα με διαταγή του Πασά.

Το σαπουνοποιείο εγκαταλείφτηκε και ο τελευταίος τεχνίτης πήρε την εικόνα μαζί του. Όταν ο μουσταφά έγινε πρωθυπουργός, η Χριστιανική κοινότητα ζήτησε τον χώρο για ανέγερση του Ναού.

Η κατασκευή ολοκληρώθηκε το 1860 στη μορφή της τρίκλι-

της Βασιλικής με υπερυψωμένο το καλυμένο από οξυκόρυφη κάμαρα μεσαίο κλίτος. Τα αρχιτεκτονικά στοιχεία συνδέονται με την παράδοση. Ο ανατολικός τοίχος κοσμεύεται με αγιογραφίες έργων των Γ. Καλλιτεράκη, Γ. Σταυράκη, Ε. Τριπολιτάκη, Δ. Κοκότση.

Ο π. Στυλιανός μας είπε ότι νιώθει αίσθημα ασφάλειας, γιατί γύρω του είναι ο Χριστός, οι Άγιοι, η Παναγία, ο Απόστολος Παύλος και οι τρεις Ιεράρχες.

Υπήρξε ασυλο και καταφύγιο των κατά καιρούς διωκόμενων κατά τις εθνικές εξεγέρσεις. Υπέστη ζημιές από τους γερμανούς, τον Μάιο του '41.

Και αυτή η Εκκλησία είναι τόπος, αγάπης, πίστης και ευγνωμοσύνης προς το Θεό.

Γιάννης Αυγουστίνικης Ε2

Εμένα μου άρεσαν όλα στο Ναό και μου έκανε πολύ μεγάλη εντύπωση όταν μας είπε ο παπά-Στυλιανός ότι όταν μπαίνουμε στην Εκκλησία είναι σαν να είμαστε στην αγκαλιά της Παναγίας και μην φοβόμαστε τις καταιγίδες, τους σεισμούς κ.λπ.

Ραφαέλα Ζαχαράκη

Ευχαριστούμε τον πατέρα Στυλιανό για όλες τις ιστορίες που μας είπε που έχουν σχέση με τον Ναό. Δύο απ' αυτές μας τράβηξαν το ενδιαφέρον:

Μετά τη Δοξολογία που έγινε το 1913 για την Ενωση της Κρήτης στην Τριμάρτυρη, ο βασιλιάς Κων/νος και ο Βενιζέλος παραχώρησαν τη θέση τους -ώστε να σηκώσουν αυτοί τη σημαία στον Φιρκά- από σεβασμό στους αγωνιστές Σκαλίδη και Χατζημικάλη Γιάνναρη.

Την εποχή της Κατοχής, ο μακαριστός μητροπολίτης Κισσάμου και Σελίνου Ειρηναίος που τότε ήταν απλός ιεροκέρυκας προσκλήθηκε να βγάλει λόγο τη μέρα της Ανάστασης. Ανέβηκε στον άμβωνα κι άρχισε να μιλάει. Στο τέλος της ομιλίας του είπε: «Ευχόμεστε να έρθει η ανάσταση και στην πατρίδα μας». Τον πρόδωσαν κάποιοι και πριν τελειώσει η λειτουργία, οι Γερμανοί τον περίμεναν απ' έξω.

Μια κυρία, η κα Αικατ. Ανδρουλιδάκη του έβαλε το παλτό και το καπέλο της κι έτσι βγήκαν απ' το ναό χωρίς να τους καταλάβουν οι Γερμανοί. Ετσι γλύτωσε.

Ε2

Γιορτάζονται στις 21 Νοεμβρίου...

1. Οι Τρεις..., προστάτες των Γραμμάτων
2. Λέγεται η Μητρόπολη των Χανίων.
3. Εφτάκλινο στο ναό παλιότερα.
4. Αλλιώς η Παναγία.
5. Υπάρχει κάτω απ' τον ναό (αντ.)
6. Είναι ο προστάτης της πόλης
7. Η μητέρα του Χριστού.

Παναγιώτης Τζαγκαράκης, Ε2

Μόλις μπήκαμε στη μεγαλοπρεπή κι επιβλητική εκκλησία της πόλης μας... Από την πρώτη στιγμή, αισθάνθηκα δέος, έντονη συγκίνηση και θρησκευτική κατάνυξη. Επίσης, ένιωσα ότι θα μάθουμε πολλά και χρήσιμα στοιχεία για το ιστορικό παρελθόν του Ναού, όπου αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα σύμβολα των Χανίων.

Πρόκειται για μία εκκλησία που φαίνεται πολύχρονη, αλλά είναι και αρκετά καλοδιατηρημένη.

Λίγη ώρα αργότερα, ο σεβαστός ιερέας της Τριμάρτυρης μας εξήγησε διάφορα θέματα σχετικά με τη θρησκεία μας, τον Ορθόδοξο Χριστιανισμό. Εγώ και οι συμμαθητές μου κοιτάζαμε εντυπωσιασμένοι μια τον ιερέα και μια τις άφογες αγιογραφίες του ναού με τον άπλετο φωτισμό. Επίσης, αισθάνθηκα μεγάλη θρησκευτική κατάνυξη καθώς παρατηρούσα τα ασπόμενα καντήλια με τη δειλή φλογίτσα να τρεμοσβήνει ταπεινά. Αργότερα, ο ιερέας μας είπε ότι η Εκκλησία χτίστηκε πριν περίπου 150 χρόνια. Όταν μας κατέκτησαν οι Τούρκοι, έφτιαξαν μια αποθήκη. Ο Πασάς που είχε την αποθήκη αυτή έγινε πρωθυπουργός στην Τουρκία και γι' αυτό τον λόγο μας άφησε να την κάνουμε ό,τι θέλουμε. Εμείς ζητήσαμε να την κάνουμε Εκκλησία και μας άφησαν.

Κατόπιν, ο ιερέας, μας έδειξε ένα εικόνισμα με τον Χριστό βρέφος και τη Μητέρα Του, την Παναγία, να τον κρατάει. Καθώς παρατηρούσα την Εικόνα αυτή, ένιωσα πολύ δυνατός, την απέραντη Προστασία και Αγάπη της Παναγίας για όλα τα παιδιά του κόσμου.

Αυτή η επίσκεψη στον Ιερό Ναό της πόλης μας θα μείνει για πάντα βαθιά χαραγμένη στη μνήμη μου. Εύχομαι να ξαναέρθουμε με το σχολείο μου!

**Κυριάκος Φυντριλάκης
5ο Δ.Σ. Χανίων τάξη Ε2**

ΣΤΑ ΧΑΝΙΑ

Λαμπρός εορτασμός για τα Εισόδια της Θεοτόκου

Με λαμπρότητα θα πραγματοποιηθεί και φέτος στα Χανιά ο διπλός εορτασμός των Εισοδίων της Θεοτόκου, πολιούχου της πόλεως και της Ημέρας των Ενόπλων Δυνάμεων.

ομιλίες, στο Πνευματικό Κέντρο Χανίων.

ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ

Στο πλαίσιο των εορταστικών εκδηλώσεων, μουσική εκδήλωση θα πραγματοποιηθεί στις 7μ.μ. στο Πνευματικό Κέντρο Χανίων. Η εκδήλωση περιλαμβάνει μουσικό πρόγραμμα με τον διεθνή καταξιωμένο πιανίστα, συνθέτη και μαέστρο Βασίλη Τσαμπρόπουλο και την υμνωδό και ερμηνεύτρια Νεκταρία Κα-

ραντζή, με τίτλο "Ανάμεσα σε Δύση και Ανατολή". Θα ακολουθήσει απονομή ευαρεσκειών από την Ιερά Μητρόπολη Κυδωνίας και Αποκορώνου, ομιλία από εκπρόσωπο των Ενόπλων Δυνάμεων και προβολή οπτικοακουστικού υλικού.

Στη συνέχεια η Σ.ΜΣ / 5ης ΤΑΞ.ΠΖ. (V Μεραρχίας Κρητών) θα παρουσιάσει ένα μουσικό πρόγραμμα με έργα Χατζιδάκι, Λοΐζου, Σπανού, Τσιτσάνη, Ξαρχάκου. Είσοδος ελεύθερη.

ΣΤΑ ΠΑΛΑΙΑ ΡΟΥΜΑΤΑ

Επετειακή εκδήλωση για την Εθνική Αντίσταση

Εκδήλωση για τον εορτασμό της Επετείου της Εθνικής Αντίστασης θα πραγματοποιηθεί αύριο Κυριακή στις 11π.μ. στο Μνημείο Πεσόντων στην πλατεία Παλαιών Ρουμάτων.

Το πρόγραμμα της εκδήλωσης περιλαμβάνει επιμνημόσυνη δέηση, χαιρετισμό από τον δήμαρχο Πλατανιά Ιωάννη Μαλανδράκη, ομιλία από τον κ. Μαυρογέννη Γεώργιο, νηπιαγωγό και πρόεδρο της Ένωσης Απανταχού Λακιωτών και κατάθεση στεφάνων.

Την εκδήλωση διοργανώνουν ο Δήμος Πλατανιά και το Συμβούλιο της Τοπικής Κοινότητας Παλαιών Ρουμάτων.

ΣΤΗ ΣΟΥΔΑ

Απόσταση τσικουδιάς

Με σύνθημα "να θυμούνται οι παλιοί και να μαθαίνουν οι νέοι" εκδήλωση για την απόσταση τσικουδιάς διοργανώνει ο Πολιτιστικός Σύλλογος Σούδας και το Μ.Α.Ι.Χ. αύριο Κυριακή στις 4μ.μ. στον αύλειο χώρο του Κρητικού Παραδοσιακού Σπιτιού Σούδας.

Την εκδήλωση θα πλαισιώσει το Δίκτυο Κρητικής Γαστρονομίας προσφέροντας παραδοσιακό κέρασμα, ενώ την ψυχαγωγία έχει αναλάβει ο μουσικοχορευτικός σύλλογος "Αροδαμός".

Η εκδήλωση πραγματοποιείται με την αιγίδα της Περιφερειακής Ενότητας Χανίων και του Δήμου Χανίων.

ΣΤΟ ΤΣΑΤΣΑΡΩΝΑΚΕΙΟ ΠΟΛΥΚΕΝΤΡΟ

Τιμητική εκδήλωση για τον Μητροπολίτη Αμφιλόχιο

Με αφορμή τη συμπλήρωση δέκα χρόνων από την εκλογή και ενθρόνιση του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη Αμφιλόχιου στην Ιερά Μητρόπολη Κισάμου και Σελίνου, εκδήλωση τιμής και ευγνωμοσύνης στο πρόσωπό του θα πραγματοποιηθεί τη Δευτέρα 23 Νοεμβρίου στις 6 το απόγευμα στο Τσατσαρωνάκειο Πολύκεντρο. Στο πλαίσιο της εκδήλωσης θα απονεμηθούν τιμητικές διακρίσεις σε εξέχοντα πρόσωπα που συνοδοιπορούν στο έργο της Μητρόπολης.

ΑΠΟ ΤΑ ΧΑΝΙΑ

Μήνυμα αλληλεγγύης προς τον γαλλικό λαό

■ Σε εκδήλωση του Ελληνογαλλικού Συλλόγου για το "Beaujolais Nouveau"

ΜΑΝΩΛΗΣ ΜΑΡΚΑΝΤΩΝΑΚΗΣ

markantonakis@haniotika-nea.gr

Στον απόηχο του τρομοκρατικού χτυπήματος στο Παρίσι, ο Ελληνογαλλικός Σύλλογος Χανίων, υποδέχτηκε -για 6η συνεχή χρονιά- σε εκδήλωση που ήταν αφιερωμένη στη μνήμη των θυμάτων στο Παρίσι, το πρώτο γαλλικό κρασί της χρονιάς, με την ονομασία "Beaujolais Nouveau".

Οι γεύσεις και τα αρώματα, κατευθύναν από την "Πόλη των φώτων", καθώς και έντονος προβληματισμός κυριάρχησαν το βράδυ της Πέμπτης, στην κατάμεστη από κόσμο αίθουσα του "SALIS" στο ενετικό λιμάνι.

Η πρόεδρος του Ελληνογαλλικού Συλλόγου Χανίων Στέλλα Κουτσουπάκη, στη ομιλία της καλωσορίζοντας τους παρευρισκόμενους στη εκδήλωση, τόνισε ότι «η σημαία του Παρισιού που από τον 13ο αιώνα έχει αναγνωριστεί ως επίσημο έμβλημα της πόλης, έγινε επίκαιρη και πάλι για τη λατινική της επιγραφή: "χτυπιέται από τα κύματα αλλά δεν βυθίζεται". Αυτό είναι το μήνυμα που μας στέλνει το Παρίσι. Αντιστεκόμαστε στην τρομοκρατία, δεν υποκύπτουμε. Το Παρίσι θα συνεχίσει να είναι η "πόλη των φώτων", του πολιτισμού, της χαράς, της ζωής». Η κα Κουτσουπάκη επεσήμανε ακόμα ότι «απόψε βρισκόμαστε εδώ για να ακολουθήσουμε αυτό το μήνυμα και να εκφράσουμε την αλληλεγγύη μας στον γαλλικό λαό και στους φίλους μας τους Γάλλους, που είναι απόψε κοντά μας και που μας απέτρεψαν να ακυρωσουμε αυτήν την εκδήλωση, όπως ήταν η αρχική μας σκέψη». Η κα Κουτσουπάκη καταλήγοντας την ομιλία της διάβασε ένα σύντομο μήνυμα, που συνοπογράφουν οι Γάλλοι που διαμένουν στον Ν. Χανίων, το οποίο όπως αναφέρει «σε μια εποχή όπου ο πολιτισμός και ο τρόπος ζωής μας είναι κάτω από την απειλή μιας επίθεσης, πιστεύουμε ότι είναι σημαντικό να διατηρηθούν οι παραδόσεις του γαλλικού πολιτισμού και να προ-

φυλάξουμε τον τρόπο ζωής και τις αξίες μας». Αναφορικά τώρα με το κρασί "Beaujolais Nouveau" η κα Κουτσουπάκη σημείωσε ότι «την 3η Πέμπτη κάθε Νοέμβρη, στη Γαλλία, αλλά και όπου υπάρχουν Γάλλοι, εορτάζουν τον ερχομό του πρώτου κρασιού της χρονιάς, με την ονομασία "Beaujolais Nouveau". Τα κρασί προέρχεται από την περιοχή της Βουργουνδίας. Εμφιαλώνεται τέλος Αυγούστου και ανοίγεται την 3η Πέμπτη κάθε Νοέμβρη. Διατηρείται και πίνεται φρέσκο, μέχρι και τον Ιανουάριο».

Από την πλευρά του το μέλος του Ελληνογαλλικού Συλλόγου Γρηγόρης Τζανάκης, μιλώντας στους δημοσιογράφους τόνισε ότι «με την εκδήλωση αυτή θέλουμε να πούμε ένα μεγάλο "όχι" στο μίσος και τη μισαλλοδοξία. Όπως πριν από 300 χρόνια ο Βολταίρος δίδαξε την ανεξιθρησκεία, έτσι και εμείς θα συνεχίσουμε να συνυπάρχουμε, σεβόμενοι ο ένας το χρώμα, τη φυλή, τις συνήθειες, τη θρησκεία, τα δικαιώματα των ανθρώπων όλου του

Από αριστερά η υπεύθυνη εκδηλώσεων του Ελληνογαλλικού Συλλόγου Χανίων Σίσσυ Τζανάκη - Κουκλάκη, η γραμματέας Φωτεινή Κωστάκη, η αντιπρόεδρος Τζίνα Παυλάκη - Καλογερή και η πρόεδρος του Συλλόγου Στέλλα Κουτσουπάκη.

Ο Γρηγόρης Τζανάκης, μέλος του Συλλόγου.

κόσμου. Σεβασμός λοιπόν στην ανθρώπινη φύση και την ανθρώπινη υπόσταση». Ο ίδιος ευχήθηκε «να σταματήσει εδώ και τώρα αυτός ο πόλεμος. Προς αυτή την κατεύθυνση θα πρέπει να προσπαθήσουμε όλοι μας. Αυτό άλλωστε τον χαρακτήρα, έχει μεταξύ των άλλων αυτή η εκδήλωση. Μια μικρή αλλά ουσιαστική παρέμβαση, ενάντια στον φόβο και την εμπάθεια».

σερφ@ρίσματα

Της ΜΑΡΙΑΣ ΜΥΣΤΑΚΙΔΟΥ

Οι λίστες της μαμάς

<http://themothertlist.com>

Οι μαμάδες ξέρουν τα πάντα. Ξέρουν πού βρίσκεται εκείνο το πουκάμισο, που χώθηκε το δεύτερο παπούτσι σας, πώς να μαγειρεύουν πάντα ό,τι αρέσει σε όλους, ξέρουν να σας καθουαχάζουν, να σας βοηθούν, να λύνουν προβλήματα... Αμφιβάλλω αν υπάρχει κάτι που δεν το ξέρει μια μαμά. Ακόμα και αν δεν ξέρει κάτι, πάντα προσπαθεί να βρει την άκρη και να δώσει λύσεις... Εδώ θα βρείτε τις "λίστες" της μαμάς, που φιλοδοξούν -τι άλλο- να βοηθήσουν σε διάφορα θέματα που πιθανώς βρίσκουμε "ζόρικα". Από το πώς να πείθουμε τα πιτσιρικά να τρώνε παρέα στα οικογενειακά τραπέζια, πώς να καθαρίζουμε άψογα τον φούρνο της κουζίνας, πώς γίνονται οι ενέσεις σε περίπτωση αλλεργίας, πώς να μην ξεχνάμε ό,τι πρέπει να θυμηθούμε, πώς να κάνουμε τα παιδιά να μας μιλούν ανοικτά, και ένα σωρό ακόμα χρήσιμα και ενδιαφέροντα. Ο ιστότοπος "βραβεύτηκε" ως ένας από τους καλύτερους για το 2015!

Της ΜΑΡΙΑΣ ΜΥΣΤΑΚΙΔΟΥ
mariamystakidou@gmail.com

«Μια φορά κι έναν καιρό, ήρθε στον κόσμο ένα κοριτσάκι, όμορφο και χαριτωμένο. Την τρίτη νύχτα από τη γέννησή του, μπήκαν αθόρυβα στο δωμάτιο του μωρού οι τρεις Μοίρες...».

Από πώς έτσι αρχίζει η ιστορία, αρχή γνωστή για τους... μεγαλύτερους, άγνωστη όμως στην ταχύτητα των παιδιών, που με την ταχύτητα της τεχνολογίας έχουν απομακρυνθεί εντελώς από τα λαϊκά μας παραμύθια, τους θρύλους και τις παραδόσεις.

Τι θα γίνει παρακάτω; Ποιες ανατροπές περιμένουν την κοπέλα; Και πώς τελικά τελειώνει η ιστορία; Αυτά και άλλα πολλά, θα ανακαλύψετε, στη μοναδική παράσταση που θα δώσει το "Θέατρο του Παπουτσιού πάνω στο δέντρο" στο Μουσείο Τυπογραφίας Γιάννη και Ελένης Γαρεδάκη, αύριο Κυριακή, στις 12 το μεσημέρι!

Η Βαλεντίνα Παπαδημητράκη και ο Αλέξανδρος Ιερωνυμίδης θα ταξιδέψουν τους μικρούς, αλλά και τους μεγάλους θεατές σε μια παράσταση που βασίζεται στις λαϊκές παραδόσεις, μέσα από ένα μουσικό παραμύθι υφασμένο με... κλωστή.

Λίγο πριν την παράσταση, η Βαλεντίνα Παπαδημητράκη, μίλησε στις "διαδρομές" για το "θέατρο του παπουτσιού πάνω στο δέντρο", και την περιοδεία που θα κάνει φέτος, στην Κρήτη.

«Το "Θέατρο του παπουτσιού πάνω στο δέντρο" λειτουργεί εδώ και 14 χρόνια και στόχο έχει να γνωρίσει στα παιδιά ιστορίες της λαϊκής μας παράδοσης, που χάνονται στον χρόνο. Κάθε ιστορία "πλέκεται" μαζί με παραδοσιακά τραγούδια, χωρίς τα οποία, το παραμύθι χάνει τη συνοχή του...», λέει η Βαλεντίνα που είναι ιδιαίτερα χαρούμενη τόσο για την περιοδεία στην Κρήτη, όσο και για την εναρκτήρια παράσταση που θα δώσει στο μοναδικό στην Ελλάδα Μουσείο Τυπογραφίας.

«Το Μουσείο είναι ένα μαγευτικό μέρος, γεμάτο αρώματα και ιστορίες. Είμαι πολύ τυχερή που η παράσταση θα παιχτεί πρώτη φορά εδώ, στο Μουσείο Τυπογραφίας, στα Χανιά. Είναι ένας πολύ φιλόξενος χώρος, ξέρω πως πολλοί γνωστοί ηθοποιοί, από την Αθήνα και όχι μόνο, έχουν ήδη παίξει εδώ, και αισθάνομαι πραγματικά πολύ όμορφα που το παραμύθι μας θα "ζωντανέψει" σε έναν χώρο γεμάτο ιστορία...», λέει.

«Πώς αποφάσισες να φέρεις το "Θέατρο του παπουτσιού πάνω στο δέντρο" στην Κρήτη»;»

«Ταξιδεύουμε παντού στην Ελλάδα, έχουμε επισκεφθεί και χώρες του εξωτερικού, με στόχο πάντα να φέρουμε τη λαϊκή παράδοση και το δημοτικό τραγούδι στα παιδιά. Οπου και αν έχουμε ταξιδέψει τα 14 αυτά χρόνια, οι αντιδράσεις των παιδιών είναι συγκινητικές. Μοιάζει αστέια, αλλά τα παραδοσιακά παραμύθια και τραγούδια, είναι τόσο άγνωστα στα παιδιά, που τους φαίνονται ολοκαίνουργια. Και είναι οξύμωρο, γιατί εμείς ξέρουμε πως είναι παλιά, όμως τα πιτσιρικά νιώθουν πως έχουν να κάνουν με κάτι εντελώς νέο, που εμφανίζεται

Info:

Το ΘΕΑΤΡΟ ΤΟΥ ΠΑΠΟΥΤΣΙΟΥ ΠΑΝΩ ΣΤΟ ΔΕΝΤΡΟ μετρά 14 χρόνια παρουσίας στον χώρο του θεάτρου για παιδιά. Έχει ανεβάσει λαϊκά παραμύθια, αλλά και σύγχρονα θεατρικά κείμενα εμπνευσμένα από την ελληνική μυθολογία και τη λαϊκή παράδοση. Οι παραστάσεις του διακρίνονται για την αισθητική και το σεβασμό στον ανήλικο θεατή, συνδυάζοντας αρμονικά το θέατρο με ζωντανή μουσική και διαδραστικά στοιχεία. Έχει φιλοξενηθεί στα θέατρα Φούρνος, Θέατρο του Ν. Κόσμου, Επί Κολωνών, Το τρένο στο Ρουφ, Θέατρο Κάτω απ' τη Γέφυρα, στην Αθήνα. Στο Μουσείο Κοτοπούλη, στο Μουσείο Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης, στο Μουσείο Μπενάκη και στο Μουσείο Νεώτερης Κεραμικής στην Αθήνα, στο Λαογραφικό και Εθνολογικό Μουσείο Μακεδονίας-Θράκης και στο

Αγροτικό Μουσείο Μενελάου Παρλαμά στη Χερσόνησο Κρήτης. Επίσης, συμμετείχε στην Έκθεση για την κληρονομιά της Υφαντικής Τέχνης, που διοργάνωσε το Πανεπιστήμιο των Ορέων το 2012, στη Βασιλική του Αγίου Μάρκου στο Ηράκλειο της Κρήτης.

Παράλληλα, περιοδεύει σε Νηπιαγωγεία, Δημοτικά Σχολεία, Μουσεία, Βιβλιοθήκες και Δήμους σε όλη την Ελλάδα και την Κύπρο. Έχει επίσης ταξιδέψει στο Βέλγιο και το Λουξεμβούργο.

Έχει συνεργαστεί κατ' επανάληψη με τον ΜΕΛΩΔΙΑ FM για τη δημιουργία ραδιοφωνικών εκπομπών με λαϊκά παραμύθια και λογοτεχνικά κείμενα.

Τα θεατρικά του έργα κυκλοφορούν σε βιβλία-cd από τις εκδόσεις Κέδρος.

μπροστά τους και διψούν να το γνωρίσουν. Αυτό λειτουργεί σαν "μαγνήτης" και βλέπεις τα μικρά προσώπια να κοιτούν προσπλωμένα την παράσταση συμμετέχοντας ενεργά! Φέτος λοιπόν αποφασίσαμε να περιοδεύσουμε όλη τη χρονιά στην Κρήτη. Η επαφή με την "πηγή" του υλικού της λαϊκής παράδοσης, πάνω στο οποίο δουλεύουμε είναι για μας πολύ σημαντική και η Κρήτη είναι ένας τόπος που αγαπάμε πολύ -ο σύζυγός μου έχει άλλωστε καταγωγή από το Ηράκλειο. Η Κρήτη κρατά ζωντανή τη φλέβα της λαϊκής παράδοσης και πιστεύουμε πως θα εκτιμήσει τη δουλειά μας στο θέατρο για παιδιά. Η προηγούμενη, αν και μικρότερης έκτασης, περιοδεία μας το 2011 έδειξε ότι ο κόσμος είναι έτοιμος να αγκαλιάσει τις παραστάσεις μας καθώς και την αισθητική μας πρόταση. Επειτα, η εμπνευση για αυτή την παράσταση ήρθε από ένα κρητικό υφαντό! Μια βούργια, που μου χάρισε η πεθερά μου, που της χάρισε η δική της πεθερά, κάτι που αναφέρω και στο σημείωμά μου στο βιβλίο "Μαλαματένιος αργαλιός και φιλντισένιο χτένι", που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Κέδρος.

«Πού "ταξιδεύετε" συνήθως την παράσταση»;»

«Οι παραστάσεις μας είναι διαμορφωμένες έτσι, ώστε να μπορούν να "συναντήσουν" τα παιδιά μέσα στα σχολεία τους. Παίζουμε λοιπόν σε σχολεία, σε χωριά και πόλεις, σε πολιτιστικούς συλλόγους... Ηδη, για παράδειγμα, έχουμε κλείσει να παίξουμε στον πολιτιστικό σύλλογο Βάμου. Γενικότερα μπορούμε να προσαρμόσουμε την παράσταση σε σχεδόν οποιονδήποτε χώρο. Αυτός είναι

ένας από τους βασικούς στόχους του "Θεάτρου του παπουτσιού πάνω στο δέντρο", και είναι χαρά μας, να ανταποκρινόμαστε σε καλέσματα, από όσο μακριά και αν έρχονται...».

«Εκτός από την παράσταση όμως, φέτος ξεκινάς και μια συνεργασία με το Μουσείο Τυπογραφίας και όσον αφορά τα νέα εκπαιδευτικά προγράμματα...».

«Έτσι είναι. Τόσο ο χώρος του Μουσείου, όσο και η ιστορία της τυπογραφίας, η ταραχώδης ζωή του Γουτεμβέργιου και η πανέξυπνη εφεύρεση που σκαρφίστηκε μέσα στον Μεσαίωνα με ενέπνευσαν, και σε στενή συνεργασία με τους υπεύθυνους του Μουσείου δημιουργήσαμε ένα ολοκαίνουργιο εκπαιδευτικό πρόγραμμα, βιωματικό, που στηρίζεται στο εκπαιδευτικό δράμα. Είναι ένα πρόγραμμα "γνωριμίας" με τον Γουτεμβέργιο, την εποχή του, το τυπογραφικό του πισετήρι...».

Η Βαλεντίνα χαμογελά πονηρά και μας λέει: «Δεν θα αποκαλύψω όμως κάτι άλλο... Περιμένουμε στο Μουσείο Τυπογραφίας όλα τα σχολεία της Κρήτης -και όχι μόνο- για να τα ανακαλύψουν όλα αυτά από κοντά στο νέο εκπαιδευτικό πρόγραμμα!».

"Μαλαματένιος Αργαλιός και Φιλντισένιο Χτένι"

Οι συντελεστές
Κείμενο: Μαρία Παπαλέξη
Σκηνοθεσία - Μουσική επιμέλεια - Ερμηνεία: Βαλεντίνα Παπαδημητράκη
Λύρα, λαούτο, πνευστά, κρουστά: Αλέξανδρος Ιερωνυμίδης
Σκηνικά - Κοστούμια: Εμμα Μολλέ
Μουσική διδασκαλία: Ελλη Βασιλάτου

Από πού κρατά η σκούφια σας;

<http://apps.vrisko.gr/apo-pou-krataei-i-skoufia-sou>

Θέλετε να δείτε πόσοι άνθρωποι, που έχουν το ίδιο επώνυμο με σας ζουν στην χώρα και μάλιστα σε ποιες πόλεις βρίσκονται -αναλογικά- οι περισσότεροι; Το μόνο που έχετε να κάνετε, είναι να πληκτρολογήσετε το επώνυμό σας, και η εφαρμογή, θα σας δώσει σε δευτερόλεπτα έναν χάρτη της Ελλάδας με κόκκινες κουκκίδες. Όσο πιο μεγάλες οι κουκκίδες τόσο περισσότεροι με αυτό το επώνυμο στην συγκεκριμένη περιοχή. Έτσι λοιπόν, θα έχετε μια ιδέα από πού κρατάει η σκούφια σας, έστω και στο... περίπου!

Δωρεάν

<http://en.childrenslibrary.org>

Αν τα παιδιά σας μαθαίνουν αγγλικά, θα ξέρετε πως ένας από τους καλύτερους τρόπους να επιδέξουν την γλώσσα, να πλουτίσουν τη γραμματική και να... λυθεί η γλώσσα τους είναι να διαβάζουν μυθιστορήματα και γενικότερα βιβλία στα αγγλικά. Σε αυτόν τον ιστότοπο θα βρείτε εκατοντάδες βιβλία, που μπορείτε να τα κατεβάσετε στα ipad και τα pc σας ώστε να τα διαβάζουν τα πιτσιρικά σε κάθε σημείο και όποτε έχουν κέφι. Βιβλία για κάθε ηλικία, με μια μικρή περίληψη για να ξέρετε τι θα σας αρέσει και τι να επιλέξετε. Και φυσικά, δεν χρειάζεται να είναι κάποιος παιδί για να απολαύσει την ανάγνωση. Μπορείτε και εσείς να επιλέξετε και να διαβάσετε τους τίτλους που σας κάνουν "κλικ", "ξεσκονίζοντας" τα αγγλικά σας!

ΑΠΟ ΤΗ ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΤΟΥ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

“Δέκα μικροί νέγροι”

Το έργο της Αγκάθα Κρίστι “Δέκα μικροί νέγροι” παρουσιάζει η θεατρική ομάδα του Δικηγορικού Συλλόγου Χανίων στις 27, 28, 29 Νοεμβρίου και 4, 5, 6 Δεκεμβρίου στο Βενιζέλειο Ωδείο Χανίων. Όλες οι παραστάσεις αρχίζουν στις 9 μ.μ.

Δέκα άνθρωποι διαφορετικής κοινωνικής προέλευσης βρίσκονται συγκεντρωμένοι στο σπίτι ενός πλούσιου, το οποίο βρίσκεται απομονωμένο στην κορυφή ενός λόφου σε ένα απομονωμένο νησί. Στην πορεία διαπιστώνουν, πως κανείς τους δεν γνωρίζει τον οικοδεσπότη, ο οποίος παραδόξως δεν βρίσκεται εκεί. Το προσωπικό έχει τις κατάλληλες οδηγίες για να τους φροντίσει και να τους περιποιηθεί, όπως αρμόζει.

Θα βρεθούν κατηγορούμενοι για εγκλήματα που ένας άγνωστος κατηγορος ανασύρει από το παρελθόν τους και παίζει μαζί τους ακολουθώντας τα λόγια του παιδικού τραγουδιού “Δέκα μικροί νέγροι”. Ενας - ένας εξουδετερώνονται. Ποιο ανομολόγητο μυστικό κρύβει το σπίτι; Είναι πράγματι ένοχοι που έχουν γλυτώσει την τιμωρία; Ποιος είναι επιτέλους αυτός ο... κύριος Νώστος;

Ίσως το καλύτερο, σίγουρα ένα από τα πιο διάσημα, αλλά και ένα από τα σκοτεινότερα (μαζί με την “Ποντικοπαγίδα - mousetrap”), μυθιστορήματα της Αγκάθα Κρίστι.

Παίζουν (με σειρά εμφάνισης): Ελευθερία Κήλη, Γιώργος Κορτσαλιουδάκης, Στέλλα Μπατάκη, Λαέρτης Μαρκογιαννάκης, Ρεβέκκα Μπαρμπουδάκη, Κυριά-

κος Τζεϊράνης, Γιώργος Αμανάκης, Ευαγγελία Νικάκη, Γιάννης Μανουσάκης, Δημοσθένης Χαριτάκης, Νίκος Γιακουμάκης. Σκηνοθεσία: Δημήτρης Καλογεράκης. Κοστούμια: Έφη Μαρουσάκη. Κομμώσεις: Κομμωτήριο “Classics” της

Ελένης Βιρουράκη. Μακιγιάζ: Ιωάννα Δουρουντάκη. Κρατήσεις θέσεων στο τηλ.: 28210 55306 (9π.μ. - 1μ.μ.). Τα έσοδα θα διατεθούν για φιλανθρωπικούς σκοπούς.

Ξεχωριστές Κυριακές στη Δημοτική Βιβλιοθήκη Σταλού

“Ξεχωριστές Κυριακές”, με δημιουργικά προγράμματα και δραστηριότητες, διοργανώνονται στον χώρο της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Σταλού. Αύριο Κυριακή από τις 11π.μ. έως τη 1μ.μ. θα παρουσιαστεί το βιβλίο “Σιγά τα αυγά!” του Κώστα Πούλου, στο οποίο παρουσιάζεται σφαιρικά το ζή-

τημα του εκφοβισμού.

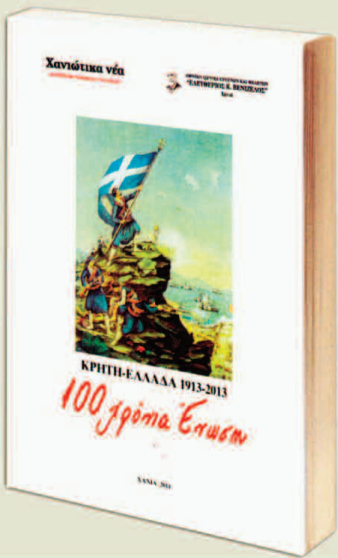
Το bullying, εκφοβισμός, είναι μία επιθετική συμπεριφορά -σωματική, λεκτική, ψυχολογική ή και κοινωνική-που εκδηλώνεται σκόπιμα, απρόκλητα και επαναλαμβανόμενα, στο σχολείο, στον εργασιακό χώρο, ακόμη και στα μέσα κοινωνικής δι-

κτύωσης. Σκοπός της είναι η επιβολή, και η πρόκληση σωματικού και ψυχικού πόνου στο άτομο ή ομάδα ατόμων που την υφίσταται.

Με την κα Κατερίνα Μαλανδράκη, ψυχολόγο Δ.Ο.ΚΟΙ.Π.Π. Δήμου Χανίων.

Ο συλλογικός τόμος “Κρήτη - Ελλάδα 1913 - 2013, 100 χρόνια Ενωση”

που υλοποιήθηκε με πρωτοβουλία της εφημερίδας “Χανιώτικα νέα” και του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών και Μελετών “Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος”

διατίθεται στα γραφεία των “Χ.Ν.”, Καραϊσκάκη 49.

Τιμή: 15 ευρώ

Μουσείο
ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ
της εφημερίδας «ΧΑΝΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ»

Ανακαλύψτε την εφεύρεση που άλλαξε τη ροή της ιστορίας
Ανοιχτά κάθε Κυριακή 10:00-15:00

Ομαδικές επισκέψεις και άλλες μέρες, με ραντεβού, στα τηλέφωνα 2821051003 (εσ. 115), 6974020861 και 2821080090.

Βιοτεχνικό Πάρκο Χανίων, Κτήριο 13-03
Email: info@typography-museum.gr
www.typography-museum.gr

ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ

“ΑΝΕΣΤΟΡΟΥΜΑΙ ΚΑΙ ΑΝΕΣΤΟΡΙΖΩ”

Το θεατρικό αναλόγιο “Ανεστορούμαι και ανεστορίζω - γράμματα από τα Καπετανιανά” παρουσιάζει το Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Κρήτης στην αίθουσα του Βενιζελείου Ωδείου Χανίων σήμερα Σάββατο στις 9μ.μ. και αύριο Κυριακή στις 7:30μ.μ.

Πρόκειται για μια ιδιαίτερη παρουσίαση δύο χιουμοριστικών διηγημάτων σε κρητική διάλεκτο του Γιώργη Γρ. Σταματάκη, τα οποία αποδίδουν σε μορφή θεατρικού αναλόγιου ηθοποιούς Μαρινέλλα Βλαχάκη και ο μουσικός Λεωνίδας Μαριδάκης.

Τιμές εισιτηρίων: 7 € και 5 € (μειωμένο). Ισχύουν εισιτήρια ΟΓΑ.

“ΑΓΓΕΛΙΚΗ”

Την “Αγγελική” παρουσιάζουν οι “Killing the Fly” σήμερα Σάββατο και αύριο Κυριακή στις 4μ.μ. και στις 9 μ.μ. στο θέατρο “Δημήτρης Βλυσίδης”.

Η “Αγγελική” είναι ένα μελόδραμα για τρεις ηθοποιούς που καταφέρνουν με απλά μέσα -την κουκλοπαιχτική, τη μιμική και τα σώματά τους- να μεταφέρουν επί σκηνής το ταξίδι της ζωής της Αγγελικής Ματθαίου.

Τιμή εισιτηρίου: €10 τηλ. κρατήσεων: 6945412014.

“ΦΟΝ ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ”

Θεατρική παράσταση με το έργο “Φον Δημητράκης” του Δημήτρη Ψαθά ανεβάζουν οι μαθητές και οι μαθήτριες του 10ου Δημοτικού Σχολείου Χανίων αύριο Κυριακή στις 7 το απόγευμα στο Πνευματικό Κέντρο Χανίων.

Παίζουν: μαθητές - μαθήτριες της ΣΤ' τάξης. Τραγούδι: μαθητές - μαθήτριες της Ε' τάξης. Φιλική συμμετοχή: Γιώργος Κούλας, Σωτήρης Παρίδης, Μαρία Μαριόλη - Αντωνιάδου.

Συνδιοργάνωση: Περιφερειακή Ενότητα Χανίων - Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση Χανίων.

Είσοδος ελεύθερη.

“ΘΕΙΟΣ ΒΑΝΙΑΣ”

Το θεατρικό έργο “Θεός Βάνιας” του Αντον Τσέχωφ θα παρουσιαστεί αύριο Κυριακή στις 9μ.μ. στο “Megaplace” από έναν αξιοζήλευτο θίασο που αποτελείται από τους: Γιάννη Φέρτη, Γιάννη Βόγλη, Στέλιο Μάινα, Έρση Μαλικένζου, Μαρίνα Ψάλτη, Μελίνα Βαμβακά, Αλεξία Καλτσίκη, Χάρη Χαραλάμπους, σε παραγωγή της “Λυκόφως” του Γιώργου Λυκιαρδόπουλου.

Σκηνοθεσία: Λίλλυ Μελεμέ.

Προώληση εισιτηρίων: Πολυχώρος “Megaplace” τηλ.: 2821057757 & κατάστημα “Sweet Corner”, Τζανακάκη 12, τηλ.: 2821044055.

Τιμές εισιτηρίων: 16 € κανονικό & 12 € φοιτητικό-άνεργοι.

5ο
SANTA RUN

ΚΛΕΙΣΕ
ΤΗ ΣΤΟΛΗ ΣΟΥ
ΤΩΡΑ

27 ΔΕΚΕΜΒΡΗ
2015 | ΧΑΝΙΑ

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΑ ΣΤΟ
www.santarunchania.com

ΚΑΙ ΣΕ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΑ
ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

INKA
super markets

Αφορμή

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

yannis.kalo@gmail.com · no14me.blogspot.gr/

Γραφείον ο φόβος

» Σταυρούλα Σκαλίδη (εκδόσεις Πόλις)

Τα σώματά τους απανθρακωμένα. Αυτό αντίκρισα. Ημουν ο πρώτος, και από τους αστυνομικούς, που μπήκα μέσα. Αν και δεν είμαι ένας απ' αυτούς. Οι πυροσβέστες με τα μαυρισμένα πρόσωπα πάνιασαν κάτω από τη μουντζούρα κι έμειναν ακίνητοι σε στάση αναπαυμένης προσοχής, μόλις στέρεψαν οι μάνικες.

Ο Αρης είναι αστυνομικός ρεπόρτερ σε μια εφημερίδα που πνέει τα λοίσθια, χρόνια στο κουρμπέτι, με τις απαραίτητες για το επάγγελμα άκρες στην Ασφάλεια, φτάνει πάντα από τους πρώτους, έτσι και αυτή τη φορά. Δεν συνηθίζεται το επάγγελμα αυτό. Πάντα αυτή η αίσθηση ανακατέματος στο στομάχι, οι εικόνες να μένουν ζωντανές για μέρες βασανίζοντάς τον. Γυρίζει στο γραφείο και γράφει την είδηση. Ο αρχισυντάκτης δεν μένει ικανοποιημένος, επιθυμεί λίγη σάλτσα, λίγη επίκληση στο συναίσθημα. Ο Αρης χτυπά την πόρτα πίσω του. Την επόμενη ειδοποιείται να περάσει από το λογιστήριο, αν και ο παλιότερος στην εφημερίδα πια, και άρα ο έχων να λαμβάνει τη μεγαλύτερη αποζημίωση, απολύεται. Είναι η ιστορία του Αρη, λοιπόν, που από τη μια στιγμή στην άλλη περνά στην ανεργία και την ανασφάλεια. Δεν τα παρατά. Συνεχίζει το ρεπορτάζ σαν να μην άλλαξε τίποτα, στήνει το δικό του ιστολόγιο. Επιμένει και περιμένει.

Η δουλειά σε πρώτο πλάνο. Πάντα σε πρώτο πλάνο. Σε δεύτερο η σχέση του με τη Νίκη. Γνωρίστηκαν πριν χρόνια σε ένα ανθοπωλείο. Μια σχέση ιδιαίτερη, χαλαρή θα τη χαρακτήριζε κανείς, εκείνος απορροφημένος στο επάγγελμα, χωρίς επιθυμία για γά-

μους και παιδιά. Νιώθει καλά δίπλα της και του αρκεί, έτσι νομίζει τουλάχιστον. Τα προσωπικά βιώματα αποτελούν ίσως μια ερμηνεία της συναισθηματικής στάσης του. Μεγαλωμένος από τους θείους του, υιοθετημένος μετά τον χαμό των δικών του.

Ο Αντρέας, ένας από τους ελάχιστους φίλους που έκανε στο επάγγελμα, μεγαλύτερός του, που τον βοήθησε στα πρώτα βήματα, του έδειξε τα κατατόπια, τον έμαθε να φυλάγεται, θα σκοτωθεί σε μια έκρηξη. Λίγες μέρες πριν είχε εκφράσει τους φόβους του στον Αρη, μάζευε στοιχεία για μια μεγάλη υπόθεση, τα συμφέροντα μεγάλα.

Ο Αρης, σχεδόν υπνοβατώντας, διασχίζει την Αθήνα, τη σκοτεινή Αθήνα, σκοτεινή από πάντα και σκοτεινότερη τα τελευταία χρόνια, προσπαθώντας να ορθοποδήσει, επιθυμώντας τη δικαίωση του φίλου του, την ολοκλήρωση του δικού του ρεπορτάζ, σαν ένα φόρο τιμής, ενώ λαμβάνουν χώρα μια σειρά από περιέργα και φαινομενικά ασύνδετα συμβάντα.

Η Σκαλίδη, δημοσιογράφος και μπλόγκερ εκτός από συγγραφέας, γνωρίζει καλά το κέντρο της Αθήνας. Το αναφέρω πρώτο αυτό, γιατί έχει καταντήσει αρκετά κουραστική η ρεαλιστική λογοτεχνία της κρίσης με επίκεντρο το αθηναϊκό κέντρο από συγγραφείς που έχουν χρόνια να το διασχίσουν και επιχειρούν την αποτύπωση αυτού με τη βοήθεια των τηλεοπτικών τους δεκτών. Αποτέλεσμα της τριβής της συγγραφής με το κέντρο της πόλης αποτελεί η υψηλού βαθμού ρεαλιστική απεικόνιση της Αθήνας, της Αθήνας της κρίσης, της νύχτας, των φασιστικών οργανώσεων, των ωραίων καφέ

και των ήσυχων γωνιών, γεγονός που κάνει την ιστορία του Αρη πειστική και αληθοφανή, στοιχείο απαραίτητο για το μυθιστόρημα, είτε κάποιος τον εντάξει στην ευρύτερη -και διαρκώς διευρυνόμενη- αστυνομική λογοτεχνία, είτε στην ανθίζουσα -με άνθη διαφόρων ποικιλιών και οσμών- λογοτεχνία των χρόνων της κρίσης.

Η πρωτοπρόσωπη αφήγηση του Αρη απευθύνεται σε ένα συγκεκριμένο πρόσωπο, το οποίο αποκαλύπτεται στην πορεία της ιστορίας, σε ένα λειτουργικό εύρημα της συγγραφέως. Η συχνά ποιητική γλώσσα, παρά το γεγονός πως σε κάποια σημεία φαντάζει κάπως υπερβολική, έρχεται σε αντίστιξη με τη σκοτεινή ιστορία, δημιουργώντας ένα ενδιαφέρον εντέλει αποτέλεσμα. Η Σκαλίδη, ήδη από τα προηγούμενα βιβλία της (Προδοσία και εγκατάλειψη, Κρέας από σταφύλι) έχει δώσει δείγματα αφηγηματικής ικανότητας, αντλώντας έμπνευση από το αστικό τοπίο και τις ιστορίες της διπλανής πόρτας. Σε αυτό το τρίτο της μυθιστόρημα ανεβάζει τον πήχη, επιχειρώντας να διηγηθεί μια ιστορία πιο σύνθετη, με περισσότερα δευτερεύοντα πρόσωπα, εντάσσοντας στην εξίσωση το στοιχείο της ανατροπής και του μυστηρίου, χωρίς να χάνει τον έλεγχο της ιστορίας και φροντίζοντας να δώσει απαντήσεις στα ερωτήματα που η ίδια θέτει.

κόσμο που απορρίπτει ή που αρνείται να αποδεχτεί το νέο και το διαφορετικό! Μια κοινωνία που έχει στο DNA της κατάλοιπα ρατσισμού, ξενοφοβίας και καχυποψίας! Με μάτια ερμητικά κλειστά δεν μπορεί να δει και να αντιληφτεί πως ο κόσμος είναι ένα μωσαϊκό διαφορετικών ανθρώπων, κοινωνιών, πολιτισμών, νοοτροπιών, συνθησιών, κουλτούρας! Όταν αποδέχονται οι άλλοι το παιδί και πόσο μάλλον οι γονείς του, με τις ιδιαίτερες ή ειδικές ικανότητές του, τότε μαθαίνει να αποδέχεται και να βελτιώνει τον εαυτό του, ενισχύοντας την αυτοεκτίμηση και την αυτοπεποίθησή του!

Εύη, σου εύχομαι από καρδιάς να συνεχίσεις, απόκτη, το μαγικό αυτό ταξίδι, ένα ταξίδι γεμάτο φως, χρώματα και ελπίδα!

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

ΣΑΝΓΚΟΥΑΡΟ, ο κάκτος που ήθελε να τραγουδάει!

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΡΤΣΑΚΛΗΣ

«Ένας μικρός κάκτος είναι δυνατόν να μετατραπεί σε δύναστη της καθωσπρέπει οικογένειάς του! Θέλοντας να τραβήξει την προσοχή και να αποσπάσει την αγάπη των γονιών του η οποία δικαίωματικά του ανήκει!...». Αυτά αναφέρει, μεταξύ άλλων στο βιβλίο της η συγγραφέας Ευαγγελία Φουντουλάκη, καταξιωμένη δασκάλα του Δημοτικού Σχολείου Νεροκούρου, τονίζοντας πως η ιστορία του Σανγκουάρο στέλνει το μήνυμά του σεβασμού της μοναδικότητας του ανθρώπου. Με τρόπο αβίαστο, εύληπτο και κατανοητό, η συγγραφέας υπογραμμίζει πως κάθε παιδί είναι διαφορετικό και ξεχωριστό, έχει τη δική του προσωπικότητα, μέσα σ' ένα κόσμο άδικο, με στερεότυπα και προκαταλήψεις. Ένα

Βιβλία

Πολυφίλητη

Νίκος Ψιλάκης

Εκδότης: Καρμάνωρ

Μια νέα γυναίκα μ' ένα νόθο βρέφος στην αγκαλιά περπατά για ώρες πολλές σε άγνωστα μονοπάτια και τελικά προλαβαίνει να κλειστεί στην πόλη, λίγο πριν αρχίσει η μεγαλύτερη πολιορκία της ιστορίας. Το επόμενο βράδυ το αφήνει

έκθετο στα σκαλιά του Αγίου Σαλβαδόρου και κλείνεται στη μοναξιά της προσπαθώντας να επιβιώσει σ' έναν κόσμο που δεν τη χωρούσε. Κοιμάται σε χαλάσματα και σε ξενώνες, γίνεται τροφός ενός ορφανού κοριτσιού και τελικά καταλήγει σε μιαν ακρινή γειτονιά του Κάστρου, όπου ζει όλα τα χρόνια της πολιορκίας. Ο μεγάλος της έρωτας, χαμένος στις άδηλες διαδρομές των συναισθημάτων, επανέρχεται σε κάθε στιγμή, άλλοτε ως μνήμη και άλλοτε ως ελπίδα. Σ' αυτή τη μικρή γειτονιά του Κάστρου, ανάμεσα σε ανθρώπους που μαθαίνουν να ζουν με τον πόλεμο μέχρι να παραδοθούν στον ζόφο, ζει για είκοσι δύο ολόκληρα χρόνια. Δύο σημαντικές παρουσίες σημαδεύουν τη ζωή της: ένας χρυσικός, που επιμένει να διακηρύσσει πως οι πιο στεγανές φυλακές του κόσμου χτίζονται με φόβο, κι ένας γραμματικός, που τον γνώριζε από τα παιδικά της χρόνια.

Φτου ξεπλευτερία για όλους!

Χαϊνης Δ. Αποστολάκης

Εκδότης: Καστανιώτης

Ο πολύτεκνος καντηπανάφτης βγήκε στην πλατεία του χωριού διατρανώνοντας με ντυνοτούκα τον έρωτά του για τον εφημέριο της ενορίας του. Ο επιφανής μετεωρολόγος της ΕΜΥ απολύθηκε από την εργασία του γιατί επί

δεκαεφτά ώρες χόρευε στον προαύλιο χώρο της υπηρεσίας του τον χορό της βροχής. Ο διοικητής της κεντρικής τράπεζας εγκατέλειψε τη θέση του, ασπάστηκε τον βουδισμό, κατέφυγε στα Μάταλα και επιβιώνει πουλώντας ιδιόχειρα καϊμαλιά. Η δε πεθερά του υπέστη εγκεφαλική παράλυση και προχώρησε στην ίδρυση πολιτικού κόμματος, το οποίο εμφανίζει υψηλά ποσοστά στις τελευταίες δημοσκοπήσεις. Τέλος, ο βιβλιόφιλος διευθυντής του εθνικού πάρκου αγρίων ζώων, που έχει τη συνήθεια να διαβάζει φωναχτά, παρατήρησε ότι τα ζώα προέβησαν σε απεργία πείνης, προβάλλοντας περιέργα αιτήματα: οι μπαμπούνοι αξίωναν να παρευρίσκονται σε προεκλογικές συγκεντρώσεις και οι παπαγάλοι να έχουν δικαίωμα συμμετοχής στις πανελλαδικές εξετάσεις. Ο ίδιος ο διευθυντής παντρεύτηκε, με πολιτικό γάμο, ένα πανέμορφο κοάλα που κατέκτησε πρόσφατα τον τίτλο της "Μις Αυστραλία".

Η δικηγόρος

Μάρω Βαμβουνάκη

Εκδότης: Ψυχογιός

Δε γνωρίζουμε με ακρίβεια ολόκληρη τη ζωή του άλλου που νομίζουμε πως γνωρίζουμε, ούτε του πιο κοντινού μας. Και η γυναίκα που έφτασε, μετά από εικοσιπέντε χρόνια, στην πόλη όπου γεννήθηκε για να εργαστεί ως δικηγόρος κρύβει το δικό της

μυθιστόρημα. Μάταια η κοινωνία γύρω της θα αναρωτιέται, ποια ακριβώς είναι, γιατί επέστρεψε, τι και ποιον ζητά; Τι συνέβη αφότου σαν κυνηγημένη ένα βράδυ έφυγε απ' τη Σούδα με το πλοίο Αγγέλικα και μια μικρή βαλίτσα; Για να καθεί στο βολικό χάος της πρωτεύουσας και να μεταμορφωθεί σε άλλη! Σε ποια; Για πόσο; Τι τη γυρίζει στο παρελθόν; Κάτι να απαιτήσει; Κάτι να ξεπληρώσει; Να εκδικηθεί; Να διαγράψει; Ένας παλιός έρωτας; Έρωτας που είναι πάντα δώρο και τίμημα. Περισσότερο τίμημα... Όταν ένας συγγραφέας τα ξέρει εξ αρχής όλα για τους ήρωές του, δεν είναι καλός συγγραφέας. Δεν μπορεί δηλαδή να υποταχτεί στις εκπλήξεις των προσώπων, αναγκαίο για να ζωντανέψει το κείμενο. Όσο για τις δυο πόλεις όπου συμβαίνει τούτο το βιβλίο, τι να πεις; Κάθε πόλη που ζήσαμε είναι η αντανάκλασή μας, η προβολή του προσώπου μας. Πάντα θα απορούν οι στοχαστές; Είναι η πόλη που επηρεάζει τους ανθρώπους της, ή οι άνθρωποι που της δίνουν τα χαρακτηριστικά τους;

Αν με ξεχάσεις

Νατάσα Ντραγκνίτς

Εκδότης: Πατάκης

Δύο άνθρωποι πλασμένοι ο ένας για τον άλλον, που συναντιούνται, χάνονται και ξαναβρίσκονται, για να ξανακαθούν αμέσως μετά...

Θα καταφέρουν ποτέ να ξαναβρούν ή να ξεχάσουν ο ένας τον άλλον;

Μια μικρή παραλιακή πόλη στην Κροατία,

στη δεκαετία του εξήντα. Ολα αρχίζουν με μια ολοκαίνουρια τσάντα. Είναι άσπρη με μπλε ρίγες, μ' ένα κίτρινο ψάρι στη μέση και ανήκει στη μικρή Ντόρα, της οποίας σήμερα είναι η πρώτη της μέρα στον παιδικό σταθμό. Ποτέ ως τότε δεν είχε δει ο Λούκα κάτι τόσο ωραίο!

Ο πεντάχρονος γοπεύεται τόσο πολύ, που ξενά ν' αναπνέει και λιποθυμά. Η Ντόρα φιλά το αναίσθητο αγόρι για να συνέλθει και γίνονται ακώριστοι οι δυο τους - μέχρι μια μέρα του Σεπτεμβρίου που η Ντόρα μετακομίζει με τους γονείς της στο Παρίσι και αφήνει τον Λούκα στην Κροατία.

Δεκαέξι χρόνια μετά συναντιούνται στο Παρίσι. Την Ντόρα, που έχει πραγματοποιήσει το όνειρό της να γίνει ηθοποιός του θεάτρου, την παίρνουν κάποιοι φίλοι στα εγκαίνια μιας έκθεσης. Ο καλλιτέχνης είναι ο Λούκα...

ΜΑΡΙΑ ΦΡΑΓΚΙΑΔΑΚΗ, φιλόλογος

“Η κρητική διάλεκτος ως φωνή του γενέθλιου τόπου”

Όλα σ' ένα τόπο μιλούν. Έχουν τη δική τους φωνή. Η γλώσσα των πουλιών, η γλώσσα των λουλουδιών, του ανέμου, της θάλασσας... Μιλούν οι βράχοι, ο ουρανός... Και λένε πολλά· όμορφα και πικρά. Μιλά ο άνθρωπος για να ονοματίσει όλα τα θαυμαστά, γύρω του και μέσα του. Αυτά που του παρέδωσαν, αυτά που ανακάλυψε...

«Τα σημαντικότερα λογοτεχνικά έργα του μεσαιωνικού ελληνισμού, τα έργα της “Κρητικής Αναγέννησης”, γράφτηκαν τον 16ο - 17ο αι. στο γλωσσικό ιδίωμα της ανατολικής Κρήτης»

Πλά για τους καημούς και τις χαρές, τους κάνει τέχνη για να τραγουδήσει, να μοιρολογήσει, να αστείευτεί, να ερωτευθεί, να συναντηθεί με τους άλλους. Τους άλλους του τόπου του που μοιράζεται ίδιες εμπειρίες στη γενέθλια γη του, στη γενέθλια γλώσσα του.

Σήμερα πια, και με άλλους που είναι πιο μακριά ή και πολύ μακριά, αφού είναι κάτοικος ενός ευρύτερου κόσμου. Οι γλώσσες, λοιπόν, τόποι συνεύρεσης και συνεννόησης ανθρώπων. Κυρίως, αυτή που την κουβαλούν οι άνθρωποι μαζί τους όταν ξεριζώνονται από τον τόπο τους, η μητρική τους γλώσσα· η γλώσσα της μητέρας, της μητέρας τους αλλά και της μητέρας πατρίδας, αφού κι αυτή είναι μια τροφοδότρα μήτρα πολιτισμού.

Η δική μας μητρική γλώσσα, η λαλιά της Κρήτης, είναι η μορφή της νεοελληνικής γλώσσας που μιλιέται στο νησί, παράλληλα με την Κοινή ελληνική, κι έχει ρίζες βαθιές. Προέρχεται από την ελληνιστική κοινή και απαντάται σε γραπτή μορφή από τον 14ο αι. Θεωρείται διάλεκτος, επειδή έχει αρκετές ιδιομορφίες, ως προς την προφορά, το λεξιλόγιο, τη μορφολογία, τη σύνταξη και τη γραμματική, και μάλιστα ενιαία -αν και συχνά γίνεται λόγος για ανατολικό και δυτικό ιδίωμα. Αρκετά πλούσια, με εντυπωσιακή ευφωνία και μουσικότητα επιτονισμού, διαθέτει μεγάλη συνθετική και παραγωγική ικανότητα, κυρίως με το σχηματισμό συνθέτων, ενώ χρησιμοποιεί ένα εκπληκτικό αριθμό μεταφορικών εκφράσεων και συνωνύμων, που προσδίδουν στο λόγο ποικίλες νοηματικές και αισθητικές αποχρώσεις. Διασώζει επίσης πάμπολλους εντυπωσιακούς αρχαϊσμούς, π.χ.: το ομηρικό “αλός άχνη” είναι “αλισάχνη”· οι αρχαίες λέξεις “βρυωνία, στύραξ, κοχλίας” στη γλώσσα των Κρητών είναι “αβρωνιά, αστύρακας, κοχλιός”, “ο υπουργός = βοηθός” ως “πουργός”, τα ρήμ. συνεικάζω και ρέγομαι (αρχ. ορέγομαι), το γλωσσικό υπόλειμμα “τα δε αύριο” (το αρχ. “την δε αύριον”), το “τε και” και πολλά άλλα.

Όμως, η ιδιαίτερη θέση της στην ιστορία της νεοελληνικής διαλεκτολογίας οφείλεται στη μακρά λογοτεχνική της παράδοση. Πράγματι, τον 16ο - 17ο αι. γράφτηκαν τα σημαντικότερα λογοτεχνικά έργα του μεσαιωνικού ελληνισμού, τα έργα της “Κρητικής Αναγέννησης”, στο γλωσσικό ιδίωμα της ανατολικής Κρήτης. Και είναι εκπληκτικό πώς μια τοπική ποικιλία ανυψώθηκε σε λόγια γλώσσα, η οποία στη συνέχεια συνέβαλε καθοριστικά στη διαμόρφωση του νεοελληνικού λό-

γου. Γνωστή η ρήση του Σεφέρη: «Η γλώσσα του Ερωτόκριτου είναι η αρτιότερα οργανωμένη γλώσσα που μίλησε ο νέος Ελληνισμός». Και, όπως υποστηρίζουν έγκριτοι γλωσσολόγοι, θα μπορούσε να είχε γίνει η εθνική και λογοτεχνική γλώσσα της Ελλάδας, αν δεν είχε κατακτηθεί η Κρήτη από τους Τούρκους το 1669.

Η κρητική διάλεκτος, μια από τις πιο ζωντανές και δυναμικές διαλέκτους, διαθέτει στην προφορική της μορφή, μια πλουσιότερη δημοτική παράδοση με τραγούδια, θρύλους, παραμύθια, κ.ά. Μα ευτύχησε να έχει και σπουδαία γραπτά διαλεκτικά κείμενα. Από τα τέλη του 19ου αι. έως σήμερα, έχουν γραφτεί σε ακραιφνή διάλεκτο πολλά λογοτεχνικά έργα. Αρκετοί επίσης λογοτέχνες, κρητικής καταγωγής, χρησιμοποιούν άφθονους διαλεκτισμούς στο έργο τους. Μα και οι νομπελίστες ποιητές Ελύτης και Σεφέρης αξιοποιούν στο έργο τους αρκετές διαλεκτικές κρητικές λέξεις. Είναι εξάλλου γνωστό ότι αρκετοί κατέγραψαν ιδιωματικές λέξεις από τα χείλη απλών ανθρώπων της υπαίθρου. Παροιμιώδης η περίπτωση του Καζαντζάκη. Γνωστός λεξιθήρας, κάνει βόλτες στα χωριά, χαιρέται τη φύση, τις ιστορίες των απλών ανθρώπων, και καταγράφει λέξεις, κρητικές και άλλες. Γράφει στο “Ταξιδεύοντας Αγγλία” (σ. 106): «Να γυρίζεις την Ελλάδα, με τεντωμένο το αυτί, ν' ακούς από το στόμα του λαού τη λέξη παρθένα ακόμα, χιλιάδες χρόνια αμουντζάλωτη από το μελάνι, και να την παίρνεις μαζί σου, όπως κλέφτουμε τη γυναικία που αγαπούμε, με κουρσάρικη αναγλία! Να σκαφαλώνεις βουνά, να πεινάς, να διψάς, να 'σαι κατάκοπος, και ξαφνικά να τα ξεχνάς όλα γιατί αντάμωσες ένα βοσκό και σε φίλεψε μίαν άγνωστη “περίλαμπρη”

λέξη!».

Σ' αυτή τη μακρά αλυσίδα προσθέτει τον δικό του κρίκο και ο Γιώργης Σταματάκης με τα “Γράμματα από τα Καπετανιανά”, τον οποίο μας συστήνει η Χανιώτισσα Μαρινέλλα Βλαχάκη, με το θεατρικό της αναλόγιο “Ανεστορούμαι και ανεστορίζω”, που παρουσιάζεται αυτές τις μέρες στο Βενιζέλιο Ωδείο.

Ο Σταματάκης είναι ένας εξαιρετικός δημιουργός, που αναπαριστάνει με εκπληκτική βιωματική αμεσότητα, τη ζωή του γενέθλιου τόπου· την μικροϊστορία του, την ντοπιολαλιά του, τον ιδιαίτερο πολιτισμό των Αστερουσιών και, κατ' επέκταση, όλων των ορεινών χωριών της Κρήτης, κατά τη δεκαετία του '70. Οι ορεισίβιοι Κρητικοί, άνθρωποι απομονωμένοι στον δικό τους περιορισμένο χώρο, γαντζωμένοι πάνω στο σκληρό τοπίο, βρίσκουν τρόπους να ζουν σχεδόν αυτάρκεις, να πορεύονται τη δική τους καθημερινή ζωή, με την άγνοια και την αγραμματοσύνη τους, μα με τις στέρεες σχέσεις τους, τις βεβαιότητες τους, τις δικές τους σταθερές αξίες: ανεπιτήδευτη λαϊκή σοφία αλλά και χαριτωμένη αφέλεια και κουτοπονηριά· δεισιδαιμονίες αλλά και μια ιδιόμορφη σχέση με τους αγίους, όπως και με το απόμακρο κράτος.

Μακριά από τις πολιτικές ή άλλες εξελίξεις, έχουν ένα αλλιώτικο κοίταγμα της ζωής. Υπερασπίζονται τις πεποιθήσεις τους ενάντια στους εκφραστές της εξουσίας. Καχύποπτοι και επιφυλακτικοί, έχουν τον τρόπο τους να αντιδρούν στις περιστάσεις και στις μικρές ή μεγάλες εξελίξεις που φτάνουν στο χωριό τους. Μα το πιο χαρακτηριστικό είναι μια βαθιά ανυπόκριτη ανθρωπιά και μια φυσική αλληλεγγύη, ένα δόσιμο ψυχής, που δεν είναι

απλώς ό,τι λέμε φιλοξενία...

Αυτό τον πολύ κλειστό κόσμο, τον μικρόκοσμο, με τα καλά και τα κακά του, τη στενεμένη αυτή ζωή του μικρού χωριού ο Σταματάκης την κάνει τέχνη, της δίνει φτερά. Με υλικό τα βιώματα και τις αναμνήσεις του, και μέσον τον γοητευτικό του λόγο με το σφριγηλό αφηγηματικό ύφος, γράφει κείμενα με ζωντανές περιγραφές, παραστατικότερες εικόνες, εύστοχες παρατηρήσεις και σχόλια, πειστικούς διαλόγους, συναρπαστικές προσωπογραφίες γηγενών και ξένων. Μα το πιο ενδιαφέρον, νομίζω, είναι ο τρόπος που εφευρίσκει να μιλήσει για τα πολιτικά και κοινωνικά θέματα. Με υπόγεια ανατρεπτική σάτιρα και πολιτικές αιχμές, “χρεώνει” έξυπνα στους αδαείς και απολίτικους συγχωριανούς του την γελοιοποίηση υπηρεσιών και συμβόλων της δικτατορίας, μια συμπάθεια για το κίνημα των χίπυς, μια κριτική για την Ευρώπη... Σκιαγραφεί, πράγματι, το ύφος και το ήθος του ορεινού χωριού του, με ακρίβεια και άνεση, απλότητα και ευγένεια, αστείρευτο πηγάδι χιούμορ, γλαφυρά υπονοούμενα και λογοπαίγνια. Μα πίσω απ' αυτή τη θαυμαστή προσωπική γλώσσα αντηχεί ανόθευτος ο λόγος του γενέθλιου τόπου, η γνήσια κρητική λαλιά με τα ιδιαίτερα πλοχρώματα της ορεινής κεντρικής Κρήτης, με κόμα και άρωμα αστερουσιανό. Μια παλίμψηστη κρητική γλώσσα, που μέσα της αναγνωρίζονται απόηχοι όλου του γλωσσικού παρελθόντος.

Σήμερα, διαπιστώνεται πως έσβησαν ή σβήνουν πια οι διάλεκτοι ή τα ιδιώματα κι ως θεωρούνται η γνήσια φωνή του κάθε τόπου. Κι ως υποστηρίζονται σθεναρά από την επιστημονική γλωσσολογία τα γλωσσικά ιδιώματα, ο σεβασμός δηλ. στις τοπικές μορφές ομιλίας.

Ας γράφεται τουλάχιστον, ας μείνει ως γραπτή πηγή, υποστηρίζουν κάποιοι, θεωρώντας το περισσότερο ως χρέος. Όμορφο και συγκινητικό, μα δεν φτάνει. Απαιτείται προσοχή, σεβασμός και περίσκεψη· χωρίς ψευδοδιαλεκτισμούς και βεβιασμένη στιχοτυγία, μακριά από φολκλορικές επιπολαιότητες και τοπικιστικές διχαστικές αντιλήψεις. Ευτυχώς, φωτεινές περιπτώσεις σαν αυτή του χαρισματικού Γ.Σ., μας επιτρέπουν να είμαστε αισιόδοξοι πως παράγονται ακόμα γνήσιοι λογοτεχνικοί θησαυροί στην κρητική διάλεκτο, διασώζοντας το γλωσσικό θησαυρό που μας εμπιστεύτηκαν οι αιώνες, και όλο τον ιδιαίτερο πολιτισμό της εντοπιότητας. Ένα εξαιρετικό δείγμα αυτού του πολιτισμού παρουσιάζουν η Μαρινέλλα Βλαχάκη και ο Λεωνίδας Μαριδάκης, με την ωραία τους παράσταση. Τη σοβαρή αυτή προσπάθεια στηρίζει, με συνέπεια στον σπουδαίο του ρόλο, το ΔΗ.Π.Ε.Θ.Ε. Κρήτης και ο Διευθυντής του Μιχάλης Αεράκης. Κι είναι αυτό μια μικρή όμορφη πράξη πολιτισμικής αντίστασης...

Σημ.: Οι φωτογραφίες είναι από το Αρχείο των “Χανιώτικων Νέων”

Επιμέλεια:
ΣΑΚΗΣ ΚΟΥΒΑΤΣΟΣ
info@herb.gr

Αρκευθος

Βιότοπος - περιγραφή

Λατινική του ονομασία είναι *Juniperus communis* (Ιουνίπερος ο κοινός - Αρκευθος ο κοινός). Οι άλλες ονομασίες αυτού του βοτάνου είναι Κεδρόμηλα, Αγριοκυπαρίσσι, Κέντρο, Κέθρο και Βένιο.

Είναι γνωστός σε όλο τον κόσμο. Στη χώρα μας τον συναντούμε σε Θεσσαλία, Πελοπόννησο και Δυτική Μακεδονία και τον συναντούμε σε ξερά και βραχώδη εδάφη, σε ξέφωτα δασών, χέρσους τόπους και λιβάδια. Πρόκειται για αειθαλές δενδρύλλιο που φτάνει σε ύψος τα 3 μέτρα. Τα κλαδιά του είναι απλωτά ή όρθια και τα φύλλα του κοντά και αγκαθωτά. Τα άνθη του είναι κίτρινα, πολύ μικρά και διακρίνονται σε αρσενικά και θηλυκά και φυτρώνουν σε διαφορετικά φυτά. Ο καρπός του τον πρώτο χρόνο μοιάζει με πράσινη ράγα και τον δεύτερο χρόνο έχει χρώμα μαύρο-κυανό.

Ιστορικά στοιχεία

Το συναντούμε σε γραπτά κείμενα 3500 χρόνια πριν. Αρκετές φαρμακευτικές συνταγές επιβίωσαν σε αιγυπτιακούς πάπυρους που χρονολογούνται από το 1500 π.Χ. Από παλιά ο Αρκευθος συνδεόταν με τελετουργική κάθαρση και καιγόταν στα ιερά στις τελετές εξαγνισμού. Στην κεντροευρωπαϊκή λαϊκή ιατρική, το έλαιο από τους ραγοστρόβιλους θεωρούνταν πανάκεια για τον τύφο, τη χολέρα, τη δυσεντερία, την ταινία και άλλες νόσους που συνδέονταν με τη φτώχεια. Το χρησιμοποιούσαν επίσης σε δαγκώματα φιδιού, και στη θεραπεία του διαβήτη και του καρκίνου. Το εφαρμόζαν και ως κατάπλασμα απ' ευθείας στο δέρμα για τραύματα και πόνους στις αρθρώσεις και τους μυς. Στη Γαλλία οι χωρικοί το θεωρούσαν σπουδαίο και πατροπαράδοτο φάρμακο, για τη θεραπεία των ρευματισμών. Παρασκεύαζαν ένα είδος ζεστό από 40 γραμμάρια ψιλοκοπανισμένου ξύλου άρκευθου σε ένα λίτρο νερό, το οποίο έβραζαν μέχρι να μείνει λίγο περισσότερο από μία κούπα του τσαγιού. Μετά το βράσιμο το σουρώναν και πρόσθεταν σε αυτό 50 γραμμάρια δυνατό άσπρο κρασί. Από αυτό έδιναν στον ασθενή να πίνει ένα φλιτζάνι του τσαγιού το πρωί και ένα το βράδυ πριν κοιμηθεί.

Στην Κρήτη ο Αρκευθος αφθονεί στα βουνά και τις βουνοπλαγιές της. Υπάρχει μάλιστα και βουνό με την ονομασία Κέντρος. Οι χωρικοί τον εκμαίγαν κλωρό μέσα στο σπίτι που υπήρχαν σαμιαίθια, κυρίως σε παλιά σπίτια και τα ζωάκια έφευγαν τρέχοντας. Όταν τα πρόβατα πάθαιναν σπληνόκακο (άνθρακα) τα οδηγούσαν σε τόπο που είχε κέντρους όπου έτρωγαν και θεραπεύονταν. Τους κορμούς του δέντρου τους χρησιμοποιούσαν για την "αναστήγισή" του σπιτιού γιατί είναι ξύλο σκληρό που δεν σαπίζει εύκολα. Τις αρκευθίδες (κεντρόμηλα) τις χρησιμοποιούσαν με τρυφερούς βλαστούς για να παίρνουν το κεντρόλαδο. Σε πολλά χωριά όπου δεν υπήρχαν κυπαρίσσια, κάπνιζαν τα λουκάνικα των Χριστουγέννων, με κέντρο. Με το ξύλο του δέντρου έφτιαχναν τα "βέδουρα". Αυτά ήταν μικρά δοχεία για την μετακόμιση του κρασιού. Εφτιαχναν επίσης μαστέλα για νερό, τα οποία χρησιμοποιούσαν οι τσαγκάρηδες για να μαλακώνουν μέσα στο νερό το σολόδεμα. Χρησιμοποιούσαν τα κεντρόμηλα και τους τρυφερούς βλαστούς κατά του βήχα και της διάρροιας βάζοντας μία μικρή ποσότητα μέσα σε πολύ νερό όπου την έβραζαν. Από το αφέψημα

έπιναν ένα ρακοπότηρο δύο φορές την ημέρα.

Συστατικά - χαρακτήρας

Ο Αρκευθος περιέχει άφθονο αιθέριο έλαιο που περιέχει μονοτερπένια και υπερτερπενικό άλας, ιμβερτοσακχαρο, γλυκοσιδικές φλαβόνες, ρητίνη, τανίνη και οργανικά οξέα. Έχει δριμεία γεύση, ελαφρώς γλυκόπικρη και είναι καυτό και ξηρό

Ανθιση - συλλογή - χρησιμοποιούμενα μέρη

Ανθίζει Μάιο και Ιούνιο. Για τις θεραπευτικές ιδιότητες χρησιμοποιούνται οι ξηροί ώριμοι καρποί. Έχουν όμως χρησιμοποιηθεί ακόμη το ξύλο, ο φλοιός και οι βλαστοί του φυτού. Οι καρποί παραμένουν πράσινοι και δεν ωριμάζουν όταν το δενδρύλλιο είναι ενός ή δύο ετών. Μετά το τρίτο έτος αρχίζουν να ωριμάζουν και παίρνουν χρώμα καστανόφαιο προς το μαύρο. Οι καρποί συλλέγονται το Φθινόπωρο, όταν είναι ώριμοι αλλά δεν έχουν συρρικνωθεί. Προτιμότεροι είναι οι πιο χονδροί, οι καστανό και λίγο γυαλιστεροί, οι γεροί και με κάποια σακχαρώδη γεύση, συνοδευόμενοι από κάποια δριμύτητα, γιατί αλλιώς χάνουν το άρωμά τους και τα άλλα στοιχεία τους. Ξηραίνονται αργά στη σκιά για να μην χάσουν το έλαιο που περιέχουν.

Θεραπευτικές ιδιότητες και ενδείξεις

Δρα ως διουρητικό, αντισηπτικό, άφουσο και αντιρρευματικό.

Είναι εξαιρετικό αντισηπτικό για παθήσεις όπως η κυστίτιδα. Το αιθέριο έλαιο που περιέ-

χουν οι καρποί, είναι ισχυρό διεγερτικό των νεφρικών νεφρώνων και για τον λόγο αυτό η χρήση τους πρέπει να αποφεύγεται στις νεφρικές παθήσεις. Η πικρή δράση του βοηθά στην πέψη και καταπραΰνει τον φυσώδη κολικό. Χρησιμοποιείται στους ρευματισμούς και στην αρθρίτιδα. Εξωτερικά καταπραΰνει τον πόνο στις αρθρώσεις και τους μύες.

Παρασκευή και δοσολογία

Παρασκευάζεται ως έγχυμα. Ρίχνουμε ένα φλιτζάνι καυτό νερό σε 1 κουταλιά του τσαγιού καρπούς που έχουμε συνθλίψει ελαφρά και το αφήνουμε 20 λεπτά. Πίνουμε ένα φλιτζάνι πρωί και βράδυ. Για τη θερα-

πεία των χρόνιων ρευματισμών, η αγωγή αυτή πρέπει να συνεχισθεί για 4-6 εβδομάδες την Άνοιξη και το Φθινόπωρο.

Προφυλάξεις

Το βότανο το αποφεύγουμε κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης γιατί είναι διεγερτικό της μήτρας. Δεν επιτρέπεται επίσης η χρήση του αν υπάρχει βλάβη νεφρών.

Δεν το λαμβάνουμε εσωτερικά, πέραν των 6 εβδομάδων χωρίς διακοπή για να μην προκαλέσουμε ερεθισμό των νεφρών.

Υ.Γ: Όλα τα προηγούμενα άρθρα της στήλης μπορούμε να τα βρούμε στη διεύθυνση www.herb.gr.

Επίσης αν κάποιος φίλος αναγνώστης γνωρίζει οποιαδήποτε θεραπευτική ιδιότητα βοτάνου του τόπου μας που δεν είναι ευρέως γνωστή ή έχει κάποιο ερώτημα μπορεί να το απευθύνει στην ηλεκτρονική διεύθυνση: skounatsos11@gmail.com